

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsskrift 2010

Roskildeegnens Slægtsforskerforening

23. årgang

Herald

ISBN 87-89165-23-3

ISSN 0904-1417

Årsskrift 2010

23. årgang

Udgivet af: Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Redaktion: Martin Bang Dahl

på: Forlaget HEROLD
v/Henning Kiilerich
Rønnebærparken 32 1.-3
4000 Roskilde
Telefon 4636 9090

Copyright © 2010: Forlaget HEROLD
og Roskildeegnens Slægtsforskerforening

1. udgave, 1. oplag

ISBN 87-89165-23-3

ISSN 0904-1427

Enhver form for gengivelse fra dette skrift
må kun ske med angivelse af kilden.

Indhold

Man søger ét og finder noget andet	5
<i>Ole Sylvester-Nielsen</i>	
Knud Wilkens rejse til Ostindien med det Asiatiske Kompagnis skib Frideriksnagor	17
<i>Kirsten Printzlau</i>	
Besættelsen	35
<i>Kit Bisgård</i>	
Årsberetning 2008-2009.....	45
<i>Kit Bisgård</i>	
Bestyrelsen for Roskildeegnens Slægtsforskerforening.....	48

Man søger et og finder noget andet

Af Ole Sylvester-Nielsen

For nogle år siden mødte jeg på en ferierejse en nordmand, og da han hørte at min hobby er slægtsforskning, spurgte han om jeg kunne finde general Oluf Rye efterkommer. Han er selv efterkommer af en Oluf Ryes brødre, som var blevet i Norge.

Tilbage fra ferien begyndte jeg med at søge både på nettet og på Landsarkivet efter hvad jeg kunne finde om Oluf Rye. Ved sin død boede generalmajor Oluf Rye i København og derfor var der et skifte efter ham i Landsarkivet. Hans enke var Henrikke Elisabeth Schults og deres fælles søn hed Henrik Mathias Oluf Rye og var 6 år. Oluf Rye havde ikke flere efterlevende børn selv om han havde været gift 2 gange før. Disse oplysninger med mere sendte jeg til Norge.

Generalmajor Oluf Rye deltog i 3 års krigen, den 6. juni 1849 ledede han udfaldet fra Fredericia mod den meget befæstede Treldeskanse, den blev erobret med store tab, desværre blev Oluf Rye dræbt sammen med mange andre danske soldater. Rye ligger begravet på Garnisons kirkegården.

Der er en hjemmeside lavet af Erik F. Rønnebech, hvor han skriver om Fredericias historie, Treårskrigen og krigen i 1864 med mange oplysninger og beretninger. adressen er: www.roennebech.dk

Skifte var meget stort - mere end 200 sider. Til min overraskelse opdagede jeg, at Oluf Rye var startet på at lave en fabrik eller industri. Han havde indgået en aftale med en bøssebager ved navn Schmidt, og de ville starte med en produktion med forskellige maskiner drevet af en dampmaskine.

Ryes død stoppede disse planer og skiftet var derfor en udredning af formue og gæld.

Blandt disse papirer var et brev fra Oluf Rye til hans svigermoder hvori han skriver hvor mange penge han havde lånt af hende. Dette brev fremlagt i skifteretten af hendes advokat sammen med andre gældsbeviser. Andre dokumenter omhandlede dampmaskinen og de problemer der var om den. På den tid var der ikke mange

dampmaskiner. Jeg har set en opgørelse, der viser at i 1847 var der omkring 50 dampmaskiner i hele Danmark; derfor var der ikke mange erfaringer med dem og Schmidt havde mange problemer med den første maskine.

Jeg blev interesseret i disse pionerers arbejde med dampmaskiner og har derfor afskrevet nogle af dokumenterne fra dette skifte.

*Kilde: København Skiftekommission
Eksekutor – Kommissarieskifter
journalnummer 22 / 21 bestillingsnummer 443*

Olaf Rye breve d. 3.1.1848

Dokument No. 137

Kjære Moder !

Modtag herved mine bedste Ønsker for det nye begyndte Aar, at du sund og rask maae giennemleve det, og at ikke tunge Sorger maae mørkne dets Dage; uden smaae Sorger vil det jo ikke gaae af der ere uadskillelige med os Jordens børn, men naar de kunde er af den Natur, at de let kan glemmes, maae vi være tilfreds. Vi ere Gud være lovet alle vel lette Forkjølelser og Hoste fratagen, og Elise glæder sig ret til, i det mindste for Vinteren, at boe i Byen, til Sommeren naar Alle tye ud paa Landet vil det vel hede anderledes, men nu er det meget godt.

Med min Gaard-Handel er jeg endnu meget tilfreds og efter mine Beregninger forrenter den sig ret godt. Reparationerne som nu overalt ere fuldendte have kostet noget over 2000 Rd. saa Gaarden nu staar mig i 38.000 Rd. deraf ere Renterne 1520 Rd. Omkostninger af Skatter etc. 332 og om nogle Aar maae jeg regne 200 Rd. Reparationer dette udgjør i alt 2020 Rd. om Aaret. Indtægterne ere Kjælderlejlighederen 310. Stuen 650. den Deel af 1. Sal som vi ikke bruger 270. 2. Sal 350 Grundleje for Fabrikbygningen samt Magagerne som Fabrikken har i Hovedbygningen tillige med Staldrum etc. lavt anslaaet til 400 Rd. udgjør 1980 Rd. altsaa beboer vi denne store og smukke Lejlighed næsten gandske for Intet.

Med den nye eller Fabrikbygning gaaer det derimod ikke saa rask som jeg havde haabet og ønsket. Vi fik den først færdig og under Tag til Juel, og nu i disse Dage er der bleven lagt Gulv i alle 3 Etager og ligesom Murerne ere i Færd med at indmure Dampkjedelen der er 9

al lang og noget over 2 alen i Gennemsnit. Alle Maskiner ere færdige men Opsætningen og Fundamenternes Muring dertil da alt maae være saa særdeles fast medtager meer Tid end jeg havde beregnet, saa jeg neppe tør haabe at faae alt i Gang før i næste Maaned. Da Bygningen er bleven betydelig større, ja meer end det dobbelte ved at jeg maatte nedrive en gammel Bygning som jeg først ville have ladet staa, har det Hele faaet et større Tilsnit end paatænkt var, langt større Summer ere medgangen end den første bestemmelse, og jeg maae stedse takke Dem Kære Moder! som ved deres Godhed har sat mig i stand til at giøre at saa stoert Foretagende, som sikkerlig ogsaa vil blive indbringende i samme Grad som det er bleven større, og jeg har en heel Etage i den nye Bygning der er 34 alen lang og i den ene [Ende] 21 al i den Anden 11 alen bred altsaa et Fladerum af 500 [] Alen som jeg lejer bort med Dampkraft i smaae Partier for et lille Værelse af 40 til 60 [] alen med lidt dampkraft til betales der fra 1 til 2 Rd. daglig. 3 saadanne Lejligheder ere allerede forud bortlejede. Jeg troer ikke mine forhaabninger ere for overdrevne eller letsindige naar jeg antager at det vil give mig foruden Renter og Afdrags [fondet] et Overskud af over 1000 Rd. ja maaske det dobbelte. Dog det vil snart vise sig. –

Alle Mutters Penge som stoed har Gabain hos mig nu trukket paa ham for, nemlig 8247 Mk. Cance men i forskjællige Terminer. Min Gæld til Mama var følgende

24 Juni	62 Rd. 24	derpaa skyldig ½ Aars Renter	1 12
4 Juli	200 Rd.	½ --	4
1 Novb	1000 }	2 Maaneder	6 22
28 Janu	666- 2 Mk. }		
2 Februar	666- 2 }	3436 Rd. 12 Sk.	No. 4
3 Marti	416- 2 }		Hr. Schultz
10 Marti	686- 12 Sk }		
Gammel Gæld	700 deraf skylder 1 aars Renter		28 Rd.
-----			-----
	4398 Rd. 2 Mk. 4 Sk. Conrant		39 Rd. 44 Sk.
	3 Mk. 12 Sk.		<u>12 Sk.</u>
			32 Sk.

Paa denne Sum 4400 Rd. vil jeg sende Dem kiære Moder et Bevis, men efter deres gode Tilladelse paa Stempet Papir. Jeg venter snart at finde en Lejlighed hvormed jeg kan sende det.

De 39 Rd. 32 Sk. har jeg ikke sendt denne Gang fordi jeg for Øjeblikket er lidt knap for Penge, og vel vil blive det meer og meer indtil min Fabrik gaaer.

Indlagt sendes deres Tontine Anvisning der hæves i Altona.

Jeg beder Dem Kiære Moder ret meget om Forladelse at jeg gjorde Forestilling imod at sende Betzer deres Brev Endskiøndt jeg er endnu den Mening at det er ham umueligt at betale, har jeg indseet at et saadant Brev aldrig kan skade, derfor har jeg senere sendt ham det, men ikke senere talt med ham. Fra Hoffmann har jeg intet seet eller hørt; mig syntes Mama havde givet ham Ordre at sende de Penge han skyldte Dem til mig, og jeg kunne godt behøve dem.

Jeg har som jeg maaske sagde Dem i mit forrige brev bortlejet den store Stuelejlighed til Møubelmagin for 450 Rd.; men den deel af l. Sal hvor vi saa gjerne ville have at De skulle boe er den nuværende Lejer en Skrædder Petersen opsagt til at flytte til Paaske og ikke igien bortlejet men det er en Lejlighed der er meget søgt da den er smuk og ikke kostbar.

Nu kiære Moder har jeg sikkerlig trættet deres Taalmodighed med dette lange Regnskab. Anna Bentliy er endnu i Kiel og med hendes Bedring gaaer det kuns langsomt men der er dog Haab. Da Gande hvis eneste Glæde hun var ere meget nedtrykte.

Hvordan gaaer det med [bortskåret navn] ? er han f endnu lige saa ufornuftig ?

Jeg vil ønske vi en Gang kunne faae den Glæde at see den søde Sophie og Henny her hos os Lev vel kiære Moder ! Gud skiænke dem Helbred. Hils Sophie, Gabane, Henny og Lulu samt Coothe ogsaa alle Bekjendte som erindre sig os.

*Deres stedse hengivne Søn
Kjøbh. den 5 Jano. 1848*

Olaf Rye

Stempelpapier

Dokument No. 68

Første Classe

No: 28

for Sum af over 3700 til ikke over
4000 Rbd.

Freml. i General Ryes
Bo d. 26 Oct. 1849

26 Rigsbankdaler 64 Skilling
Bentzen 1849 Salling

Vi Undertegnede have oprettet følgende Kontract 1, Jeg P. F. Lunde forbinder mig til, inden 6 Uger for denne Kontracts Afslutning at regne, at levere til Hr. Fabrikør C.R. Schmidt en Dampmaskine med Kjedel og tilbehør som under følgende beskrevet

2) Maskinen indrettes med Expension og Kondensation. Den bestemmes til at arbejde med ikke over 40 P Damptryk over Atmosphæren, og skal med denne Spænding med Lethed kunne præstere 10 Hestes Kraft.

3) Det Arbejde, som underforstaans at paaligge mig Lunde er ikke blot Alt selve Dampmaskinen vedkommende, saasom: dens Opstilling med Fundament, en ny Kjedel med Indmuring m:v:, men ogsaa Damprør imellem Kjedel og Maskine, Koldtvandsrør mellem den i Locallet værende brønd og Maskinen, ligesaavel som Rist, Fyrdør og øvrige Jernarbejde, som behøves til Dampmaskinens Komplettering Da den nye Maskine forudsættes opsat paa den Nuhavendes Plads, saa bliver Fundament og øvrige Muurværk, samt haves m: v: som nu findes paa Stedet, stillet til min, Lundes Disposition.

4) Foruden disse Arbejder paaligger der ikke mig, Lunde noget Videre, og navnlig er en mulig forandret Udvexling ved de forskellige Maskiner, som Dampmaskinen skal drive, mig uvedkommende.

5) Foruden de fornævnte 6 Uger til Maskinens Forfærdigelse, forbeholder jeg mig fjorten dage til Nedtagelse af den hos Her Schmidt nu arbejdende Maskine med Kjedel, saavel som til Opstilling af den nye Maskine, samt Indmuring af den tilhørende Kjedel.

6) I Betaling for foranførte Arbejder overlader jeg, Schmidt til Hrr Lunde den hos mig nu arbejdende Maskine med alt Tilbehør, uden anden Godtgjørelse end alt anført, samt forpligter mig endvidere til i Løbet af 36 Maaneder a 25 Arbejdsdage at betale Hr Lunde efter hver Maanedes Forløb, og første Gang 14 Dage efter at Maskinen af mig (eller) andre her nævnte Vedkommende er erklæret for svarende til sin Bestemmelse,

saa stor en Sum som den [Kulbesynrelse] beregnet i Penge udgjør, som maatte indtræde ved den nye Maskine, frem for det Kulforbrug jeg nu har. Dette udgjør for tretten virkelige Arbejdstimer, foruden een Times Middagshvile fem Tønder pr Dag, og ved bestemmelsen af betaling for Maskines beregnes de med Omkostninger til otte Mark Rigsbank pr Tønde. Valget af Kulsorten (hvis Værdi i Penge følgelig maa rette sig efter Qualiteten) som benyttes ved Prøven, overlades Hr Lunde at bestemme og der overnævnte Arbejdstid følges ved Bedømmelsen af den nye Maskine.

7) For at udfinde Kulforbruget, som den nye Maskine udfordrer, holder Hr. Lunde for egen Regning 1 a 2 Mand ved Maskinen, saasnaert han, efterat den er sat i Gang, anseer det hensigtsmæssigt. Ved Hjelp af disse Mænd i Forening med dem der fra min Side tilforordnes, noteres Middeltallet af Forbruget i 6 Arbejdsdage efter hinanden, og bliver da dette at ansee for Rettesnor ved bestemmelsen af den maanedelige Betaling.

8) Det er en Selvfølge at begge Parter gjensidigen tillader saadanne Foranstaltninger, som betrygge tilvejebringelsen af et rigtig Resultat.

9) Udebliver jeg Schmidt med nogen af de her [stigulerende] Betalinger i otte Dage over fastsat Tid da skal det hele Beløb af denne Kontracts Paalydende være forfalden til Betaling

10) Skulde Tvivlsspørgsmaal opstaae, enten tidfristen eller om denne Kontracts rette Forstaaelse, da afgjøres disse af 2 Mænd, hvoraf hver af Parterne udnævner Een, hvilke igjen, hvis de finde det ønskeligt imellem dem udnævne en Tredje Disse Mænd Dom skal være forbindende for begge Parter.

11) Det Arbejde som Maskinen har at præstere naar Kulforbruget, som begge til Grund for Betalingen, bestemmes, bestaaer kun i Berøgelsen af de samme Maskiner som nu haves i Gang, nemlig:

En Saugmaskine til Gjæmmenskjæring af

Fyrrebræder af almmidelig Brede

en Finner Skjæremaskine,

een Barkmølle,

to Sømmaskiner og

een Chokolademølle

Disse Maskiner forudsætter bevægede med samme Hastighed som nu finder Sted, og ikke paalagt noget extreordinært, men kun almindeligt Arbejde.

12) Tilvejebringelsen af det fornødne Svalevand i tilstrækkelig Mængde i den havende Brønd er een Ejerens Hr Schmidts Sag, og vedkommer ikke mig [leverendøren] Lunde

13) Dersom imod Formodning jeg Lunde ikke har fyldstgjort det her Kontreherede til den angivne Tid 10 Maaneder fra Dato, saaledes at den nye Maskine til den Tid kan være i Gang, saa forpligter jeg mig til at erlægge en Muldt af tre Rigsbankdaler for hver Arbejdsdag der gaar over, og hvis Opstillingen af den nye Maskine ikke er paabegyndt tre Maaneder fra dato, skal Hr Schmidt være berettiget til ganske at hæve Kontracten

14) For Maskinens Forsvarlighed indestaar jeg Lunde i eet Aar

15) Det bemærkes: at ligesom det er en Selvefølge at de Saugspaaner etx, som avles ved de nævnte Maskineriers Arbejde, komme Hr Lunde til gode end Bestemmelse af Lovede Kulsforbruget, derved at de forbrændes ligesom nu, saaledes bliver det min Schmidts sag, og paalægges mig som Pligt at sørge for, at alle Maskiner beskæftiges medens den anførte Brændselsprøve foretages. –

16) Til Sikkerhed for prompte og skadsløs Betaling, saavel hvad Udlevering til Hr Lunde af den Maskine jeg nu benytter angaar, som af den Penge betaling som efter det foregaaende vil komme til at paahvile mig, har jeg formaaet Hr Generalmajor Oluf v. Rye R af D: M til, som Kautionist og Selvskyldner at underskrive med.

17) Af denne Kontract beholder jeg Lunde, Originalen og jeg Schmidt en ligelydende Gjenpart.

København d. 2 Måj 1849

P F Lunde

C. R. Schmidt

Til Vitterlighed

L. Jacobsen

F. C. Rønnov

Som Kautionist og Selvskyldner

Oluf Rye

Generalmajor

Som følge af det Ophold som har funden Sted, formedelst Generalmajor v. Rye Fraværelse ved [Armeen] ere vi bleven enige om at regne Kontraktenens Afslutning fra den 18. dennes.

København d. 26 Måj 1849

*Det bemærkes at ved 6 te Post, Linie 6 og 7 kommer til at hedde: efterat
Maskine af mig eller anden her nævnte Vedkommende o. s. v
d n s*

P. F. Lunde

C. R. Schmidt

*Efterat den i Kontractens 7 de [stunct] om meldte Brændselsprøvelse
er fortaget i Ugen fra 27. August til 1. September, ere vi bleven enige
om at bestemme besparelsen i Kulforbruget til 2 ½ Tdr. pr. Dag, og
Betalingen i Henhold hertil a 8 Mark pr. Tdr. til Tre Rigsbankdaler
32 Skilling pr. Dag som erlægges i Overensstemmelse med Kontracten
med Fiirsindtyve og toe Rigsdaler 32 Skilling, hver Maaned indtil selv
Summen, som for 36 Maaneder udgjør Tre Tusinde Rigsbankdaler, er
udbetalt*

København d. 11. September 1849

P. F. Lunde

C.R. Schmidt

*Den første Maaned Afdrag paa vedhæfted Kontracts Paalydende er
mig rigtig betalt af Hr. Schmidt med 83 1/3 Rd. for hvilke Fiirsindstve
og toe Rigsbankdaler 32 Sk. separat Qvittering er meddelt.*

København d. 18. September 1849

P. F. Lunde

*For rigtig Afskrift indestaar
Lunde*

Modtager d. 16. Octb. 1849

Dokument No. 24

*Det jeg herved tillader mig at gjøre Anmeldelse for dHrr Kommissarier
om de Fordringer og Rettigheder, jeg formener at tilkomme i afg.
Generalmajor*

*v. Ryes Bo, saavel som med hensyn til den Boet tilhørende Gaard No.
234 i Store Kongensgade beder jeg de ærede Herre tilgive at denne
Anmeldelse først nu fremkommer hvilket hidrører fra, at min Consulent*

strax efterat have talt med den Ene af dHrr, blev nødt til at foretage en Forretningsrejse, hvorfra har først sidst forleden Mandag er vendt tilbage.

Som militair Bøssemager har jeg i en lang Række af Aar været kjendt af den Afdøde, men blev dette end mere efterat jeg for nogle Aar siden havde anskaffet mig et Par Maskiner til Sømfabrication, hvilke jeg havde opstillet i et af mig lejet Lokale i Sølvgade, hvor jeg ligeledes havde lejet den fornødne Dampkraft til denne Drift.

Her indfandt den Afdøde sig næsten daglig, besaa Maskinerne og deres Drift, hvorfor han syntes at have særdeles Interesse. I Begyndelsen af Aaret 1847 foreslog han mig at indgaae i et Slags Interessentskab med ham til Anlæg og Drift af flere Fabriker, saaledes at han der til skulde udræde de fornødne Pengemidler, hvilke senere ved Fabrikernes Udbytte skulde refunderes ham og jeg forestaae Anlægget og Driften af samme, hvorimod Udbyttet saasnart Anlægscapitalen var afdraget skulde fordeles mellem os og vi begge i Fælledsskab være Ejere af det halv Etablissement.

Da jeg herved vilde opnaae en omfangsrigere og mere lønnet Virksomhed end den jeg ved egne Midler kunde forskaaffe mig, gik jeg med Glæde ind paa hans Forslag. Han skred med sædvanlige restløse Virksomhed ufortøvet til Værket. Han Kjøbte Gaarden No. 234 i Store Kongensgade og vi paabegyndte strax Opførselsen af den nu der værende Fabriksbygning. I Forening med en Tømmermester udlag jeg Materialerne hertil forestod og ledede Arbejdet med Bygningen og arbejdede selv med ved Opførelsen af samme ligesom jeg af egen Midler gjorde betydelige Udlæg til samme. Endens medens Bygningen var under Arbejde, afsluttede jeg Contract med Mechanicus Steen om forfærdigelsen af en Dampmaskine, hvilken Contract den afdøde undertegnede som Cautionist og Selvskyldner. Saasnart Fabrikbygningen var færdig, blev Maskinen der alt tidligere var paabegyndt, deri opstillet og af Steen fuldført, men viste sig strax at være ubrugbar slet forarbejdet og af daarlige Material, hvorfor jeg efterat have lade optage Synsforretning derover, lod al fornøden Reparationer fortage af en anden Mechanicus Rasmussen, ligesom ogsaa Jernstøber Lunde udførte meget Arbejde ved samme Den vedblev imidlertid at være ubrugelig og jeg afsluttede derefter i Maj Maaned d. A en Contract med

Jernstøber Lunde hvorefter denne med at erhold den ældre Maskine og med succesiv Afbetaling skulde levere en ny, den som nu findes opsat og [fucderdt] Fabrikbygningen. Denne Contract følge hvilken Betaling for den nye Maskine skulde erlægges i Løbet af 3 Aar fra den Tid den begyndte at bruges og efterhavende som den benytteds er ligeleds med ??rskrevet af den Afdøde som Cautionist og Selvskyldner og Allerede medens den første Dampmaskine var under Arbejde, forfærdigede jeg den Finnerskjæremaskine saavelsom den Brædeskjæremaskine som findes i Fabrikbygningen, betalte de dertil medgaaede Materialer og den del af Arbejdet som jeg ikke med egne Hænder har udført. Alene Sømmaskinees med 2 Klippemaskiner og Tilbehør bleve henflyttet i Fabrikbygningen, for ligeledes at dreje ved Dampmaskinen. Ved Fabrikens Arbejdere hvis Ugeløn blev betalt af mig, forfærdigeds endvidere de 2 i Fabrikbygningen henstaaende Barkmøller, til hvilke ligeledes Materialer og alt Tilbehør ved mig er betalt. Fabrikeren begyndte at gaae, men naturligvis kunde under de besværende Forhold og efter den Tilstand hvori Maskinen var ikke den næsten hver anden eller tredje Dag gik i Stykker og maatte standses. Indtægten derved i ingen henseende dække Udgifterne og jeg har derfor i den forløbne Tid gjort betydelige Udlæg dertil. ligesom jeg selvfølgelig ingen Indtægter har havt som kunde komme mig personlig til gode. Efterat fornøden Vandbeholdning i Overenstemmelse med den afsluttede Contract, med den Afdødes Befuldmægtigeds Hr. Urtekræmmer Triers Raad og Samtykke paabegyndt Gravningen og Opsætningen af en saadan Vandbeholder i Gaarden hvilken endnu er fuldført.

Den Afdøde Mening og Hensigt med det Fældsskab som skulde oprettes mellem os og med Hensyn til Maaden, hvorpaa Forholdt mellem os skulde ordnes, var der at han skulde, saasnart han dertil var i stand refundere mig alt hvad jeg til Fabrikken saavel dens Bygning som til alle de af mig forfærdigede og ved mig betalte Maskiner havde udtaget samt betale mig for mit Arbejde og mit Tilsyn med Fabrikken et Beløb have han selv ansatte til 600 Rd. aarlig Herefter skulde af den aarlige Fabrikindtægt først refunderes ham alt hvad Fabrikken i det hele havde kostet ham, hvilket han meente kunde i det Hele være betalt i Løbet af 5 Aar derefter hvad han havde givet for Ejendommen i det Hele hvornæst mig skulde betales Værdien af mine Sømmaskiner med

Tilbør saavel som en aarlig Godtgjørelse for mit Arbejde i Fabrikken og Styrelse deraf til 600 Rd. og naar dette var skeet skulde alt tilhøre os begge i Fællesskab til lige Dele. Vel har jeg nu i Afdrag paa den af mig dels til Fabrikbygningen dels til Maskinerne og Fabrikens Drift udrede Summer medtaget af den Afdøde ikke ubetydelige Beløb ligesom Fabrikdriften jo ogsaa har indbragt noget men dette udgjør dog i alt kun saameget at mit Afdrag, naar Danpmaskinen, den i Gaarden værende Vandbeholder samt nogle flere ubetalte Poster der for hvilke jeg er Debitor og ansvarlig bliver betalt, vil udgjøre en Sum af omtrent 300 Rd. hvorunder dog Intet er beregnet for mit eget Arbejde og mit Tilsyn med og Styrelse af Fabrikens Gang. Det jeg derfor herved foreløbigen bemærker, at mit Ansvar for den anmeldte Dampmaskine, Finnerskjære og Brædeskjæremaskine samt de 2 Barkmøller udgjør alt overmelde Beløb, for hvilket jeg forbeholder mig at erhverve og fremkomme med saadanne Legimationer som forholdets Natur og et overfor udhævede Omstændigheder tilladt i hvilken Retning jeg endnu tilføjer at Alt hvad der er foretaget er skeet efter Aftale med og billiget af den Afdødes herværende Mandaterus skal jeg fremfor Alt protestere imod at noget fra Boets Side foretages, hvormed enten Fabrikens Drift eller de begyndte Arbejder lide nogen somhelst Standsning. Jeg skal for at begrunde min Ret i denne henseende tillade mig blandt andet at henvise til den i Genpart vedlagte Contract med Jernstøber Lunde hvilken af den Afdøde er undertegnet som Cautionist og Selvskyldner og som gaaer ud paa at Betalingen skal erlægges i Løbet af 36 Maaneder og at Maskinen altsaa der hvor den er opstillet skal arbejde uforstyrret og i stadig Gang i det Mindste i 3 Aar Idet jeg i øvrigt skal afvente nærmere Forslag fra Dhrr Commersarier med Hensyn til den fremtidige og endelige Ordning af mit Mellemværende mod Boet, tillader jeg mig Vitterlig at tilføje at jeg har berigdiget Hr. [Landsoverretsprøvmirator] V. Delbanio til paa mine Vegne at modtage meddelelse fra og træde i Underhandling med Dhrr Commissaris

Kjøbenhavn den 8 August 1849

Ærbødigst

C.R. Schmidt

Lidt om bøsse­mager Carl Reinhart Schmidt

Han blev født ca. 1818 i Solingen i Tyskland. Ved folketælling i 1834 boede familien Schmidt i Amalie­gade 132 i København:

Johan Jørgen Schmidt 60 år (født i Århus ifølge folketælling 1850) og hustru Ane Cathrine Schmidt 49 år (født i Solingen) og deres 3 sønner Carl Reinhard, 15 år, Carl August, 14 år (begge født i Solingen) og Julius Edvard, 10 år (født i København).

C. R. Schmidt bliver gift i Hellebæk kirke d. 26.9.1846 med Augusta Unmach født d. 5.10.1823 datter af værkfører på Kronborg geværfabrik i Hellebæk Christian Conrad Unmach og hustru Henriette Caroline Schauder.

C.R. Schmidt køber St. Kongens­gade 234 af Ryes skiftebo for 42.500 Rd.

Folketælling 1845 Sølv­gaden kasserne København

Carl Reinhard Schmidt, 27 år, Bøsse­mager i 2. Bataillion

Født i Solingen

Carl August Schmidt, 23 år, Bøsse­mager i 2. Bataillion

Født i Solingen

Julius Edvard Schmidt, 21 år, Bøsse­mager i 2. Bataillion

Født i København

Ved folketællingerne i 1855 og 1860 står han som fabrikant og bor i St. Kongens­gade 234. Mere har jeg fundet om ham endnu.

Knud Wilkens rejse til Ostindien med det Asiatiske Kompagnis skib Frideriksnagor

Af Kirsten Printzlau

Ostindisk Captain Knud Wilken gør paa en dag den 29 november 1784 testamente til en af sine maitresser Birgitta Christina Mentz og bliver siden viet til hende og dør, han var ej ved sin samling da vielsen blev forrettet. Bergithe er min ane, som bor hos ham med deres fælles søn. Hvor der i Frue Kirkebog er indført Juni 1782 hjemmedøbt Hr Knud Wilchen skibs: capt: paa Vandkunsten og H: Birgitte Mentz en søn kaldet Christian Knud Wilchen.

Nedenstående breve findes i Eksekutorboet ved Hof og Stadsretten efter Knud Wilken.

Aller Kjereste Bergithe

Jeg Referer mig til mit seneste af 25 hujus med Jøden Hr Glückstad fuldmægtig, hvormed ieg sænte brev i land til dig, med forlangende du vilde modtage Policen for assurede 5000 Rd og beholde den i din forvaring til din egen sikkerhed om noget det gud forbyde skulde indløbe, i morges kl 5 lettede Vi ancker paa Kiøbenhavns ræd, og kom løckelig og vel til anckers paa Helsinørs Ræd Kl: 2 eftermiddag, alle ting er vel ombord og Vi ere alle ved god helsede uden 2de Matroser af mit Mandskab der ere syge, og jeg, der er lidt urolig over dig min aller kierste for jeg haaber om kort en tid af 12 til 15 maaneder at se dig igien saa vil glæden og fornøyselsen blive dets større, thi det lader af den korte seilles, jeg har gjort med skibet at det seiler godt, der er og saaledes lastet at det bliver mageligt, Hr assistent Clausen har i dag været ombord hos mig hand har bedet mig saa flitig at helse dig, Cap. Junge paa Chinafahren har bedet mig at spise hos sig i Morgen midag ombord, men da vi ligger temmelig langt fra en anden bliver jeg om bord, og for nøyer mig med at tænke paa min kiære Bergithe, som aldrig gaaer mig aftanckerne betenet dig allerkiæreste hvor mange fornøyeligtimer vi har spenderet sammen og hvor inderligt det glæder mig hver gang jeg tænker derpaa, lad see du nu er fornøysede, og troe aldrig nogen

af dine finder skal faae lejlighed at glæde sig over dig, for du kand lær af dem alle sammen. Pas paa og vær god med det tilkommende du ved hvad jeg mener du i kieldren. Jeg maae nu afbryde med flittig hilsen til din kiære Moder og Fader Søskende og andre af din familie med andre gode Venner, men især til Dig som jeg min leve tid forbliver Din kierlige og oprigtige

*Knud Wilken Skibet Friderichs Nagoe til anckre paa Helsingør Ræd
d:27 Januar 1782*

Til Jomfr Bergithe C: Mentz

*boende hos bager Kønig paa Kiøbmager gade lige over for David Skole
mesters gaard i Kiøbenhavn*

Min allerkierste Birgithe

Jeg tacker skyldigst for din meget kierkomne skrivelse her til Helsinør af 28 Jusut: det brev du sænte paa Tolboden har jeg og rægtig her bekommet og ved jeg ikke rættene en jeg jo har tilkiende givet at have modtaget din skrivelse med Cap Klims befordring, alle dine skrivelser har jeg rægtig erholdet hvorfor tacker skyldigst, jeg skal vis icke efterkomme ved alle lejligheder at vise den skyldighed jeg er dig pligtig med at skrive dig til, just som jeg bekom brev, var Hr Clausen og en del andre ombord fra China fahren, da det lader som devil hellere være ombord hos mig en hos dem selv, jeg helsede og Clausen fra dig, i dag har jeg først faaet Presten og hans kone om bord, jeg har aldrig set Madm. For hun er fra Jøland og er Jøsk til liv og siæl, men derhos saa indtagende at jeg tror vist aldrig at tale et eneste ord med hænde uden hvad jeg høylig er nødsaget til ihvor gjør jeg ellers ønsker at tale med en smuck og velskabt Pige som min allerkierste Bergithe, jeg beer nu icke tvil om du joe elsker mig oprægtig og har aldrig haft Resong at tvile derom men den store kierlighed jeg har for dig er ene og alene Resongen der har bragt mig udi urolige tancker og du kund tror hvor ingen Chalum er, er heller ingen oprægtig kierlighed, jeg elsker dig høyt Bergithe det kand du troe og som du i tiden skal erfahre, og ingen ting glæder mere, en du agter selv at oppase det til kommende, saa ved jeg det vil intet mangle og hvor inderlig vil det icke glæde mig at se frugter af den jeg saa høyt elsker – Jeg er nu under seil og haaber med

guds hielp at komme til søes vinden er Syd og S S O men meget slap kull men den tar mulig friske bæden paa, den almægtige give fremdeles løcke. Det gjør mig meget ondt at erfahre din moder er saa syg, hun er jeg gier begge en kier og kierlig moder og det skulde gjøre mig meget ondt for din skyld om du mæstede hænde, men gud almægtige som styrer alleting gjør det paa det bæste borde for hænde og os alle sammen hels hænde saa flittig fra mig, tillige med din øvrige familie. Dette gaar nu i land med lodsens, herren bevare dig og fremdeles holde sin haand over dig, og jeg henlever til min sidste aandedraet.

*Din oprægtige Troe og Kierlige Knud Wilken
Paa skibet Frideriks Nagor den 30 Janori 1782
Under seil ved Kulen
Lev vel min søde siel*

*P. S. Jeg har i dag faaet brev fra Hr Bolte hand berættede mig at have faaet brev fra Hr Capt. Krøger at hand liger i Evog udi Norge, naaer hand kommer til Kiøbenhavn kand du hilse ham fra mig thi hand er min spicielle ven, taler du med ham selv skal du faae det at høre, det var en frier for din søster Dothea det er at sige naaer hun icke faaer Hr Møller – adgiø allerkerste lev vel
Til Jomf Bergithe C Mentz
hos bager Kønig lige over for David Skolemesters gaard paa Kiøbmager gade i Kiøbenhavn*

I Asiatisk Kompagni arkiv findes Skibsprotokollen for Skibet Fridrichsnagor. Begyndt 1782 endt 1784 paa reysen til og fra Tranquebar. I protokollen skal indføres og underskrives, skibsraades beslutninger og alle breve der sendes, samt breve der modtages. Føres alt hvad der sker, bliver brugt og udbetalt. Efterfølgende er uddrag af den Et hundrede og firesindtyve og syv folierede blade og forseglede protokol. Protokollen starter den 11. januar 1782.

Januar den 27. Klokken 5 gik vi i Herrens navn i arbejde med at lette vort anker og kom lykkeligt under sejl fra reden i København, kom til ankers i Helsingør Red, hvor befandtes Kinafareren Disco med en del Vestindien farere, som alle venter efter god vind. Efter den liden sejlads vi haver gjort, sejler og styrer det godt og mulig det vil blive et godt

søskib. Præsten med kæreste er endnu ikke kommet ombord. Lættede fra kronborg **den 30.** efter at have faaet Præsten med kone ombord.

Febuar den 1. sætter vi alle sejl til, men kunne ej styre skibet, som drev med strømmen og da vi kom i selskab med andre skibe, blev vi den aller agterste. **Den 4.** saa vi land af Norge, tømmermanden huggede af kamrene i borde for spygatten, formedels vandet i kylen ej kunne løbe ud og der befandtes at staa en del vand om læ paa underste dæk, og pumpede kontinuerlig med en pumpe. Fik land at se af Norge, er i Stavanger bugten. **Den 6.** I nat døde 1 faar, 4 høns og 2 gæs af kulde og frost. **Den 7.** Pumper stadig mere og mere, og efterser Spygatterne, thi der staaer en del vand ombord, som ikke kan løbe ud. Maatte hugge svære huller paa kamrene i bov, for at faa vandet til at løbe til spygatterne. **Den 12.** Fik land af Færøerne. **Den 19.** havde en svær sø, saa skibet tog vand ind. Læside og rafterne laa kontinuerlig under. **Den 21.** Fik en svær styrtning, som tog porten væk af galleriet om bagbord og der kom en hel del vand udi kahytten, saa kufferter og kister flød, captainen fik en del af sit tøj bedærvet. **Den 22.** satte 7 kanoner ned i forlasten, skibet er ikke til at styre. **Den 24.** Skibet meget uregerligt at styre, ved at det lagde saa meget over, at vi ej kunne faa vand med pumperne. **Den 28.** Forken og fore mærsegl afbrast, kunne ej faa skibet fra vinden til kursen, da roret laa styrbord ombord. Skibet laa saa meget over, at vi ej kunne faa vand med pumpen. Skibs Raadet blev af Hr Capitain kaldet for at udbede sig deres tanker, om dette skib, der hverken vil styre eller sejle, naar det blæser. Hold det for raadeligt jo før jo hellere naar lejlighed giver sig, at søge havn for om muligt, at frelse liv, skib og gods, da det var umuligt at fortsætte rejsen med dette skib som det var.

Marts den 2. Skibet kunne ej styres, fik land af Irland at se, da vi var ½ mil fra land, skød vi 1 Kanonskud efter hjælp. Der kom en byge med hagl og et stærkt torden skral. **Den 4.** Saa 2 chalupper kom ud fra land, skød et skarpt skud, med de kom ikke. Endelig **den 6.** hvor vi saa en liden by med kirke, og skød 5 kanon skud efter lods, kom en jolle fra land, som lodsens var med, og vi kom til ankers i en havn kaldet Lern. Ved samme lejlighed blev matros Nicolay Jørgensen sat i bøjen og fik en haand lusing da han kom fri, for at blive ombord paa en engelsk brik der var kommet til skibet.

Post Memori (brev) til Direktionen: *Ved gud almægtige biestyrelse, er vi lykkelig og beholden kommet ind med dette skib, der hverken vil styre*

eller sejle, naar det blæser eller gaar nogen søgang, i en havn paa nord kanten af Irland, der hedder Lern og ligger 3 a 4 mil nord for Belfast. Jeg forsikre den Høye Direction det er umulig at komme til Ostindien med dette skib, som det er nu, det skal ændres med Straa Køl og et noget større ror. Men det er bedre at købe et nyt skib i England, da hun er ikke værd, at gør nogen bekostning paa, hun bliver aldrig tjenlig for kompagniet. Med storm når vi lægger bie er hun så fladbundet, at vi intet vand kan få med pumperne, som har forsaaget vand i kylene, tømmermanden har måtte borer huller agter, jeg har aldrig kendt saadan et ubrugbart skib som dette og vi har været i yderste nød, imellem disse her omliggende klipper og skær, på grund af hun hverken lystre ror eller sejl. Den 6 marts om morgenen var vi en god $\frac{1}{4}$ mil fra fastlandet af Irland, skød 5 kanonskud efter lods som kom ombord og vi kom til ankers i Lern. Mandskabet hermed skibet er meget maadelig og en del har været syge af den stærke kulde og strabadserne de har maatte udstaa, og derfor har jeg ej haft nogen synderlig tjenste af dem, men over og under officerene har maatte gør det meste af skibsarbejdet og det har de gjort med lyst og for at frelse livet. Haandskriveren Knud Smith er død.

Den 23. Matros Peder Pedersen deserteret. **Den 27.** har matros Iver Eriksen bortsneget sig fra coperalen i land. han kom igen ombord den 15 april. **Den 29.** døde matros Hans Lorentsen, en del af mandskabet er syge, Captainen og doktoren i land for at finde logi til dem, men kunne ej finde nogen.

April den 5. Brev til Direktionen: *En Engelsk Capitain fra Belfast været ombord og saa skibet og roret i land, han var af samme mening som vi, at hvis det ikke vilde hjælpe til at styre med den klods af 10 a 12 tommer vi nu havde lagt agter paa roret, kunde han ikke indse hvad der ville hjælp. Da han saa logbogen, hvad sejl vi havde ført, og afdriften skibet havde gjort, kunne han næppe tro det, førend vi gav ham underretning om skibets construxtion under vandet, at hun var fladbundet, saa gav han os biefald, at vi aldrig kom Brasiliske kysten foroven med dette skib, naar det saaledes hang sammen.*

Den 11. Af de folk, der var i Chaluppen, havde 2de Matroser Christian Nielsen og William Monroe med samme deserteret, uagtet baadsmanden og 2de officerer var med til opsigt. Des aarsag blev 2de underofficere i land at søge efter dem. Dagen efter kom de ombord og berettede at have

fundet dem og vidste hvad hus de opholdt sig, hvorpaa Capitainen for i land med chaluppen, baadsmanden og alle under officerene, som alle havde en huckert med sig, for at tage dem tilbage ombord. Chaluppen kom igen ombord med baadsmanden og under officererne, der alle var stenet fra landet af de lokale folk, som tog de deserteredes parti. Baadsmanden havde faaet adskillige svære huller i hoved af stenene, saavel som af jernstængerne, som mændene slog med, imedens koner og piger rev de deserterede fra os. Ved samme lejlighed, mistede vi en af huckerne og retirere for ikke ganske, at blive ihjælslagen. **Den 19.** i nat tog matroserne Andreas Smith og Ole Jansen Jollen og gik i land, styrmand Trandberg som da havde vagt, gik i chaluppen med folk og for efter dem, ligeledes Captainen og under officerene, men finder kun jollen med deres efterladte tøj.

Den 24. indløb brev fra Direktionen i København: *At de havde modtaget den ubehagelige efterretning om deres sejlads og dette vandheld havde han haft fælles med flere andre skibe.* **Den 28.** Brev fra København: *Vi er derfor af den formening at hovedfejlen bør rettes nemlig: at tjæren tages ud af lasten og vandlægder med mere stuves i det ledige rum, 10 af kanonerne ligeledes bliver lagt i lasten og kun 2 eller 4 beholdes mellem dæks, og at roret bliver gjort 4 a 6 tommer bredere og hvor af de 2 tommer bliver sat uden paa en 4 tommer planke. Fremdeles at russet blev aftaget, da vi tro at det har kunnet foraarsage for meget vindfang. Vi tro ej det er fornøden at skibet skulle losse for at sætte en straa køl under. Da han kommer sent til Tranquebar, skal han gaa til Bengalen, hvis skibet ikke har sejlet godt, maa han naar han kommer til Bengalen lade lægge en straae køl a 10 til 12 tommer tykkelse.*

Den 29. Brev til direktionen: *Vi har udtaget 74 tønder tjærer, nedlagt det meste vand og proviant i lasten, desuden en del jernstænget lagt længere ned i skibet, sammen med ti kanoner. Hun er slet ikke overlastet, thi hun ligger højt paa vandet og har alt for meget overskib. Jeg har faret ej alene som matros, men endog som Captain, med fløyt skibet De 4re søster kaldet, til Vestindien, hun var en slet sejler men styrede dog, men denne er endnu slettere, og med kuling har ingen kunne styre hende. Jeg vil dog haabe, hun bliver bedre ved at have gjort dette ved hende nu, det eneste jeg frygter for er den Barcilliske kysten, thi jeg har aldrig været i noget skib, der gør saa lidet fart og driver saa meget i biede vind som denne. Ladet gøre dobbelt hjul paa rattet, da*

matros Andreas Thorsen fik armene af led. Vi har faa dage været i stand til at gaa til søs, men mangler folk da 6 er deserteret.

Maj den 4. Skibsraadet beslutter at sejle herfra, ved at faa hjælp til at komme under sejl og lade en liden chaluppe med 6 a 7 mand og med lods ombord til at følge med, for at se os vel ud af kanalen til søs.

Den 10. Brev til Direktionen: *Tænker jeg letter imorgen hvis vind og vejrlig tillader, jeg har været nødsaget til at tage en 7 mand udi en chalup med, hvor af de 4 er ombord for at hjælpe os at arbejde med skibet, om vi skulle komme til ankers nogen sted i kanalen. Jeg har endnu 5 af mandskabet syge, kan jeg bare faa dem friske haaber jeg med guds hjælp vi skal slaa os igennem. Har engageret paa følgende conditioner, Samuel Megomri der skulle have frie passage med skibet til Indien og der være fri, spise ved 1ste bord og derfor gør hvad tjeneste han kunne paa skibet og naar han kom til Indien ville han det lade komme an paa os, om vi synes han havde fortjent noget og han lovede at skaffe os 2 a 3 matroser, havde med sig Jemmi Moir.*

Den 19. Brev til Direktionen: *Ved den liden sejlads vi har gjort fra Lerns hertil med skibet, har vi ingen lejlighed til at prøberer hende, thi det har kun været mærsejls kuling, og smult vand, hun lader til at lystre sit ror bedre end før, men sejler miserabelt og uagtet alt, hvad vi nu haver gjort, saa hvis gud giver lykke, kan jeg ikke vente andet end en lang rejse med dette skib, der sejler elendig og ingen sejl kan føre, naar det blæser noget. Lodsens og hans folk har nu været 9 dage udi skibet og fulgt os hele St Georgs kanal.*

Den 26. døde Matros Jens Nielsen.

Juni den 9. Mødte et skib hjemmehørende i Bergen ført af Capitain Johan Jørgen Harboe destineret til Indien. **Den 15.** Fik land af Eyland Salrage og dagen efter af Eyland Palma og lidet efter Teneriff Gomora.

Den 17. Brækkede store borven, fik en anden opsat, fik land af Ilde Fero. **Den 27.** Efter at ild og lys var slukket blev i overværelse af skibsassistenten og Styrmand Schultz vendt krudt. Kaptainen maatte erfare at præsten Hr Bredstrup sad med blottet lys udi sit kammer, saa Captainen bad ham om at slukke det, men han ville ikke, hvorpaa skibsassistenten blev medsendt for, at gøre det. Men præsten er i dette, som andet man med artighed beder ham at gøre, genstridig og opsætsig imod Commandoen.

Juli den 13. Kunne se land af Guinea og mødte **den 17.** en dansk sejler ført af Captain Hammer sejlet fra København den 8 may og var destineret til kysten af Guinea.

Oktober den 12. Brev til Direktionen: *Siden sidste brev den 15 Juni. Bestandig holdt søen til den 28 September hvor vi gud være lovet, lykkelig og beholden kom til ankers i Taffel Bajen for Cap det gode Haab. Det er nu 4 maaneder og 16 dage siden vi forlod Irland og kom hertil, frygt for den Brasilliske kyst gjorde, vi holdt os saa øst, at vi saa den Guinesiske kyst, hvorunder vi den 17 juli prajede Capitain Hammer, der var sejlet fra København den 8 maj og sidst fra Norge den 22 ditto, han var destineret dertil kysten. Vi slap forbi Brasilien og endskønt vi troede at have givet tilstrækkelig afdrift, befandt vi os ved Eyland Ascension, som vi passerede vesten om den 15 august. Den 22 september saa vi land af Afrika og den 25. ditto prajede vi derunder Hr Captain Berck. Han berettede os, at værer kommen fra Morids ladet med kaffe destineret til København, han gik med til taffel Bajen, hvor vi fandt beliggende 7 Franske orlogs fregatter, 5 Hollandske og 1 Portugisisk Comfordie skib, saa snart vi var fortøjret, gjorde jeg min opvartning hos Gouvernøren og Raadet. Jeg gjorde min Excuse, for jeg ej gav den sædvanlige Salut, da jeg var nødsaget til at lægge mine kanoner i lasten. Alle ting er vel ombord, uden skibsassistenten som ligger syg i land. Hr Consul de Weth, har lovet mig at besørge dette, med Fransk lejlighed over Cadix. Med Hr Captain Bech gaar ligelydende brev med et lidet tillæg.* **Den 21.** Med Cap Bech: *Der var ganske sejlklar den 14 fik saavel som jeg, faaet ordre fra Gouvernør Plettenberg paa, at vi skulle blive liggende 10 dage efter de her liggende Franske skibe var afsejlet, jeg har der imod, ved Consul De Weth lade protestere. Den 16 kom orlogs skibet Indføds Retten her paa reden, som comanderes af Lytken, som jeg har været hos og beklaget mig over dette ophold.*

Den 25. I dag blev med Orlogs skibes chaluppe os ombord brungen, vores Hofmester Peder Charumont, efter at han var kommet ombord, gik han til rælingen for at ville springe over bord for ej at blive ved skibet, hvorfra han blev forhindret og sat i bøjen. **Den 30.** Lettede anker Klokken 7. Kom under sejl og holdt farvandet ud imellem Robben Eyland og Hottentot landet. **Den 31.** lod skibsraadet kalde angaaende Peder Chaumont med vidner at afhøre, men ondt vejrlig blev des aarsag ej tilendebragt før den 8 november.

Pro Memoria. Anno 1782 d.5 Okt kom hofmester Chaumont og bad om tilladelse at gaa i land for at afhente kahytstøjet han havde givet i land for at vaskes. Jeg svarede ja han kunne gaa i land for en dags tid, efter at han havde været 3 dage i land uden tilladelse, kom han til mit logie. Da jeg spurgte ham, hvorfor han ikke gik ombord, gik han ud og slog døren i efter sig og brugte sin sædvanlige store mund. Jeg sendte bud til hans logie og bad ham gaa ombord, men han svarede buddet, at han aldrig gik ombord og tillige brugte han mange grove og falske beskyldninger mod mig, uagtet dette havde han den hardiesse, nogle dage derefter selv at komme til mig og forlangte sit tøj, da han aldrig gik med skibet. Des aarsag var jeg nødsaget at søge hjælp af vores Danske Consul Hr De Weth, at han ved hjælp af justitsen derpaa stedet, se mig Hofmesteren ombord besørget. Da han kom ombord lod han sig mærke med at ville springe over bord. Satte ham i bøjen, hvor han har siddet til i dag. Efter forespørgelse til Ober Chirrugus J.H. Seib, om Peder Claumont kunne udstaa i hans arrest, at leve alene paa vand og brød til Tranquebar, blev resolveret at han skulle nyde skibskost.

November den 1. uddelte præsten sacramente til Skibs assistenten.

Den 8. Hofmester Chaumont indkaldt for retten. Han forklarede, at det, der havde bevæget ham, til at forlade skibet var, at Captain Wilken havde taget til sig under sin forvaring, spencerer, det hvide top sukker, penne, lak og papir og givet ham engang et par ørerfigner i kahytten. Des aarsag vilde han ej mere gaa ombord. Captainen havde desuden tiltalt ham og kaldt ham for en fransk hund. Captainen forklarede at han havde, da han mærkede hofmesterens skødesløse og ødsle husholdnings maade og hvorledes han paa alle ting kom til kort, især paa drikkende vare, taget tingene under sin forvaring, men benægter resten af hans beskyldninger som ubevist og usandfærdig. Der paa vidner Styrmand Rotritt, at han havde varslet hofmesteren, at han skulle gaa om bord, hvorpaa han svarede, hvis han var nødsaget til at gaa om bord, skulle enten Captainen eller han miste livet, og slog sig paa lommen og sagde han der udi havde, hvad han kunne forsvarer sig med. Overtømmermand Elias Friis vidner. At Hofmesteren havde sagt, han havde nu svoret under det Franske flag, og tog nogen fat paa ham, skulle de dø, men Captainen var det hans hoved hensigt, at faa fat paa og derefter affyrede han en lomme pistol, som han havde hos sig. Desuden brugte han mange utilladelige ord og trusler. **Bliver for Retten**

Dømt: Peder Chaumont formedels sin brudte troskabs ed imod vor allemaadige og det højlovlig Compani . Vorde degraderet fra sin klasse som hofmester og straffes med et aars arbejde udi jern i fæstningen Dansborg i Tranquebar.

December den 8. Passeret Trupicus Capricorni. **Den 9.** døde skibsassistent Samsøe, Tømmermanden færdigede en kiste til liget, kl 8 blev flaget hejst paa ½ stang og han blev sadt over borde, under sædvanlig ceremonie.

Anno 1783 Januar den 25. fik land af se af Cormandel kysten. **Den 31.** Fik Castellet Dansborg at se, Saluterede med 9 kanon skud, her paa reden laa det danske orlogsskib Indfødsretten og et dansk skib ført af Captain Steenbek kommende fra Bengalen. Ombord kom Compagnies pakhusmester Ladkiær.

Februar den 1. Præsten med kone fra borde med deres gods. **Den 3.** Det er umulig at vi kunne forsættes nogen videre rejse førend roret sættes i fornøden stand. Skibs raadet resolverede, at det var bedst at tage roret af og ligge det paa dækket og ved hjælp af tømmermanden fra orlogsskibet, at sætte det i stand, saa vidt at vi kunne fortsætte rejsen til Bengalen. **Den 4.** Brev fra Companiets Factorer i Tranquebar: *Det er blevet bestemt, at de med skibet Frideriks Nagoer gør en tur til Bengalen, for der at i stand sætte skibet efter bæste tycke og imod tage den, der værende retur ladning.* **Den 9.** Obertømmermand Elias Friis død, har ligget syg i land. **Den 14.** indløb en fransk orlogs fregat paa reden, tillige med en challup, som han havde taget fra Engelsmanden og gjorde til prise og solgte her. Den sejlede igen den 16. Saa en del sejlere, men den franske flaade kom ej ind. **Den 24.** En fransk orlogs fregat til anker og lettede igen. Der kommer en del skibe ind med dansk flag og de lossere ud og tager last ind til Bengalen.

Marts den 2. Indkom til ankers en fransk fregat og grap, som dagen efter gik ud igen og tog den engelske prise med. **Den 14.** Brev fra Faktorerne: *Da de Engelske brødres forstander, har anmodet os om, at ville give en af samme menighed, passage med et af Compagniets skibe som gaar til Bengalen, er vores venlige begæring til dem, at modtage samme person.* **Den 15.** Til ankers Companies skib Rigernes Ønske, som føres af Captain Kyhn. I dag er ombord kommet 10 sorte matroser for at gaa med os til Bengalen. **Den 17.** kom Colonel Nixon og Major Alcoc, som med gik til Madras ombord, vi lettede og gik under sejl.

Den 18. Sender et brev til Faktorerne i Tranquebar : Efter vi den 17. sejlede fra Tranquebar , kom samme dags om aftenen kl 9 en fransk fregat og prajede os. Han forlangte at se vores pas, som vi lod styrmand Tranberg og Schult gaa ombord med og forevist. Da de samme havde set gik de fra os igen, morgenen derpaa kom en anden fregat efter os som holdt sig i vor kølvand. Da han var os saa nær, at han med sit skyds kunne række os, skød han med skarp efter os. Vi brasede straks bie, han kom paa siden og prajede os, sendte sit fartøj med officerer og folk ombord, og saa snart de var kommet spurgte de efter engelske passagere, som de havde efterretning om skulle være ombord. Vi svarede derpaa nej, vi viste af ingen, og derpaa forlangte de lys, for at efterse over alt og fandt Colonel Nixon og den engelsk Capitain, som blev taget og ombord bragt paa den franske fregat. Vi beholdt en fransk officer med nogle folk ombord og fik ordre at holde ind efter fregatten og kom til ankers i Cutteluur om eftermidagen kl 2 under admiral Suffrains eqvader. Derpaa sendte vi 3die styrmand Liutnant Schultz ombord med brev til admiralen, og forestillede ham vores ophold i rejsen og hvorimod jeg paa det kraftigste lod protestere. Han gav os mundtlig svar, at vi maatte blive liggende, til General Bussis ordre indløb til ham og hvad forsinkelse vi maatte have i vor rejse, blev for 2de resonger skyld, vor egen sag. Ist fordi at de i Tranquebar lod bordtage et fransk skib af Engelsmanden, som laa til ankers paa reden og for det 2de at de havde tilladt engelske passagere at gaa med os til Madras, hvilke de havde sikker efterretning om fra Tranquebar. Jeg har ydermere, skrevet til admiral Suffrain i dag om tilladelse at gaa tilbage til Tranquebar igen, men fik til svar skriftlig at blive liggende under arrest af en 40 kanoners fregat, indtil General Busses ordre. Med tilladelse for os at gaa bort indløb fra ham, men samme er skrevet paa fransk og tillige saa slet, at ingen her ombord kan læse eller forstaa det, men efter liutnant Schultz forklaring til os, skal meningen af brevet være som ovenmeldte. Der se vi nu den første prøve, af at befatte sig med engelske passagerere herpaa kysten, hvad for efter tiden indløber, vil tiden lære os. Captainen har været meget syg, siden vi gik fra Tranquebar, saa han al den tid har maatte holde sengen.

Den 22. En del fremmede kom ombord, som vi maatte tage med os til Madras og vi maatte nu sejle. **Den 23.** Kom om eftermiddagen til ankers paa Madras og om aftenen tog de engelske passagerer i land.

Den 24. En chalup fra den engelske orlog fregat kom med ordre, at udlevere matros Paddi Melbroerts, som selv havde sagt til chaluppens folk at han var engelsmand. En sejling kom ombord efter Captainen, men da han var meget syg, tog styrmand Stuebye i land for ham. **Den**

25. Om morgenen i solens opgang fik 5 sejlere at se komme fra syd højste flag. Kl 8 lettede den engelske orlogs fregat og gik til søs, samme tid fik at se at den ene var en engelsk brig og de andre 2de orlog skibe, og 2de fregatter uden flag, som var paa jagt efter samme brik og skød stærkt efter ham men traf ej, hvoraf vi sluttede os til at de maatte være franske. Kl 9 kom den engelske brig med en fregat, følgende efter ham som skød bestandig. Da samme ikke længere kunne holde ind efter ham af frygt for Castellet, gik han os tæt for om, og gav os det glatte lag med kugler og skraa, hvorved vores bag stag paa fokkemasten med mere bras om styrbord, men ikke en mand kom til skade, skønt kuglerne gik langs dækket. Derefter holdt han sin kurs, tillige med de andre, efter den engelske orlogs fregat nord efter. Styrmand Stuebye i dag ombord tillige med en engelsk doktor, som efter saa Captainens svaghed. **Den**

28. En sejling kom efter Captainen, som var meget syg og kunne ej røre en finger eller lem, han kom i land.

April den 12. Passerede tæt forbi 2 franske orlogsskibe og 2 franske fregatter og der skød adskillige skud. **Den 13.** Den Engelske flaade kom til ankers paa reden, bestaaende af 15 orlogsskibe, og en liden brig, resten fregatter, gik herfra de 4 orlogsskibe og en fregat, for at krydse paa de 4 franske skibe, som igaar passerede forbi. **Den 14.** Indkom en engelsk fregat og 2 brikker syd fra. Imod aften kom et af de igaar udgaet orlogs skibe, som havde med sig en af de franske fregatter paa slæbe tovet. **Den 16.** 11 sejlere kommende fra syd indkom til ankers 1 engelsk orlogsskib og 1 fregat og 9 ostindiske skibe kommen fra Europa. **Den 19.** Et af de Engelske Europæiske skibe skød nødsrud og en time efter sprang det i luften, tillige med en del folk, der var kommet ombord fra de andre skibe, vi hørte der var 250 mand ombord. Kl 11 var der igen ild i et af de engelske skibe, men den blev straks slukket. **Den 23.** kl 10 kom Captainen tillige med doktoren ombord og senere Styrmand Stuebye, samt en Bengalisk lods, som gaar med os til Bengalen.

Maj den 10. Skrivelse til Tranquebar: *At melde dem at jeg den 23 april gik under sejl fra Madras, for at fortsætte rejsen til Bengalen, hvor vi arriverede, gud være lovet lykkelig, her til Frederichs Nagore*

om aftenen den 3 maj, om end skønt vi ved lodsens uagtsomhed 2 gange i revet kom til at støde paa grunden, kom skibet dog ej til nogen videre skade, uden alene det at nogle af spiger huden gik løs. Vi er nu i arbejde med at losse ud.

Den 25. Det halve mandskab fik tilladelse til at gaa i land, men en af matroserne Niels Bertelsen faldt overbord, efter han var kommet ombord dagen efter, og vi hverken saa eller hørte ham mere. **Den 27.** faldt matros Iver Eriksen overbord, efter at være kommet ned i dinglen, for at gaa i land. **Den 28.** saa den matros, som i mandags faldt overbord, komme drivende med floden. Tog ham paa land og begravede ham i sandet. **Den 30.** Af faktor Fix er i dag antaget en engelsk tømrermester til at kølhale skibet. **Den 31.** Saa den overbord faldne matros komme drivende med strømmen, men da han var saa forraadent, at man ej kunne røre ham uden at han gik i stykker, kunne vi ej faa ham i land, men synkte ham ned i revet.

Juni den 4. Skrivelse til Tranquebar: *Siden vores ankomst hertil, har vi bestandig haft calfaitere, og er nu saa nær færdig hermed, at vi i en af disse dage agter at vende hende over, for at efterse, hvad reparation hun behøver under vandet.* Indlagt brev til København: *Vi afsejlede Tranquebar den 17 Marts. Dagen efter blev jeg saa hæftig syg, at jeg maatte søge køjen... den franske flaade opholdt os i 4 dage... 24 marts kom til madras... 28 marts blev jeg i land bragt, da sygdommen saaledes tiltog, at jeg næsten var opgivet. Der blev straks antaget en engelsk doktor til mig. Jeg blev saaledes udmattet af sygdommen, at jeg ikuns er maadelig af kræfter endnu, men kommer mig gud være lovet dag for dag. Den 13 april kom admiral Juus med den engelske flaade til ankers paa reden i Madras og tre dage senere 10 engelske ostindien farere, hvor der i et af dem den 19 kom ild og en time efter sprang skibet. Der var døde og kvæstede hen imod 500 mennesker, som var kommet ombord, for om mulig at redde skib og ladning. Alle disse skibe forårsagede vi en lang tid ej kunne faa sejling, førend den 23de og efter 10 dages sejlads arriverede vi lykkelig og beholdne den 3. maj til ankers i Bengalen for Serampur. Ved ankomsten henvendte jeg mig straks til Faktor Hr Fix. Hvad tid vi kan blive sejlferdig herfra, ved guds bistand først i september.*

Den 8. Vandt skibet over bagbord, havde 28 tømmere og 1 mester, 35 calfactere og 1 mester, som straks gik i gang. (De arbejder med skibet

når vejret tillader det, der er en del stærk regn med lyn og torden). **Den 9.** Drengen Peder Lycke havde desenteret sig. **Den 16.** Gik i arbejde med at krænge skibet styrbord over.

Den 25. Matros Christian Schutz, som var hos Constablen desenteret **Juli den 7.** Styrmand Rottritte desenteret fra skibet. **Den 8.** Brev fra hr Fix: *Første assistent her i Companiet tjeneste Hr Jens Wuldam, returneret til fæderlandet ifølge den høje direktionens tilladelse som passager med skibet Frederich Nagoer. De bedes besøge ham et kammer.* Wilkens svar: *Vi opsætter kammer til hr Wuldam og efter deres ordre spiser han ved første bord.* **Den 14.** kom en dreng Nielts Fitken fra land og idet han ville gaa over fra dinglen, faldt han imellem skibet og dinglen og blev borte. **Den 20.** Matros Jørgen Olsen Absenteret.

August den 3. Matros Mathias Heki er idag antaget til at farer med skibet hjem og dagen efter antaget en sort matros Ottesen. **Den 29.** 2 matrosen Johum Heidemann og Otto Nagel forhyret.

September den 3. Brev fra Fix: *Af de tilbage blevne pakker findes især 3 som nødvendig maa hjemsendes med dette skib. Der er ingen lods oppe, som kunne udlodse deres skib, men den første som opkommer fra Ingell, skal dertil beodres.* Svar fra Wilken: *Er pakkerne ikke for store kan vi mulig tage imod dem. Det er beklageligt at ingen lods kan faas, det vil foraarsage sildig i oktober til Tranquebar.*

Den 5. Alle ting klar til at lette. **Den 13.** Om eftermiddagen kom her en engelsk snau, hvor lodsens Georg Wilson kom ombord fra og skulle lodse os ud. **Den 14.** Turde lodsens ej lette anker formedels Machrellen vinden omløb fra ost til vest med torden lyn, optrukken luft og lidet regn. **Den 15.** Lettede og var under sejl, blev bugseret af 8 fartøjer, Saluterede med 9 canon skud og blev betakket med 9 skud. **Den 16.** Drev med strømmen efter lodsens ordrer, kom paa grund ved Bernagoer paa en liden banke midt reveret. Skibet kastede sig styrbord over paa siden, saa en del af folkens kister og smedens ambold gik overbord. Brev til Fix: *Lodsens fortæller mig, at han har ordre fra Eqvipage mesteren at stoppe skibet i Callicutta.* Svar fra Fix: *Lodsens hverken kan, elle maa stoppe længe ved Calcutta end han kan melde sig hos Eqvipage mesteren efter sædvane, for at høre hans ordre, hvilket man er nødt til, at finde sig udi, da vi ingen lods selv haver og de franske og hollandske ikke haver maatte udlodse siden krigens begyndelse. Skulle skibet blive opholdt, gaar jeg Fix til Calcutta i morgen tidlig, hvor jeg*

straks skal tale med Eqvipage mesteren. Det er beklagelig at skibet er kommen paa grund, haaber uden skade, og kommet vel af igen med floden, efter budes beretning.

Den 17. Kl 6 gik i værk med at lette anker alle fartøjer for at bugsere. Kl 11 gik igen til anker paa Calcutta red, forefandt en del engelske skibe og et fransk. Lodsens i land og kom ombord igen og havde tilladelse at gaa med os ud. **Den 18.** om morgenen lodsens vil ej lette formedels luftens ilde udseende og med byger og regn. Kl 8 gik i værk med at lette og alle borrevaller for at bugsere. Saluterede fæstningen 9 skud. Fik efterretning at Liutnant Schultz var gaaet til Calcutta og ej ville gaa med skibet, og befandt tillige, at han havde medtaget alt sit gods. **Den 21.** Depeche kisten kom ombord, med Assistent Wuldam, som skulle gaa hjem med os. **Den 23.** Passerede Kolpi, hilste flaget for de der liggende 4 engelske Kompagni skibe. **Den 26.** gik alle bugser valterne fra os ved Insel, satte alle sejl til som trække kan, havde en engelsk fragat ud ifølge med os. Kl 11 gik lodsens fra borde.

Oktober den 13. Fik Madras Carstel at se. **Den 15.** Havde flag stokken af Cutteluur i vest. Her laa til ankers 1 fransk orlog skib og ditto fregat.

Den 16. Faar Trimleras Pagot at se, saa en del skibe liggende til ankers forud paa Tranquebar red, lod tøy ankeret falde og saluterede med 11 skud. **Den 19.** Brev fra kgl. Gourment: *Som tilkendegav os, at Liutnant Giessing med kiærste og en slave pige er tilladt, med første lejlighed at komme med et af kompaniets skibe til Europa.* Wilkens svar: *Undslaar, da der ikke er noget sted at opsætte et kammer, da de har passageren hr Wuldam.* **Den 21.** Hr Assisten Wuldam og hans kiste i land, maatte saa tage Hr Leutnant Giessing og kiærsten i steden. **Den 25.** Om morgenen kl 4 gik i arbejde med at lette, var under sejls saluterede med 9 skud.

November den 25. faldt matros Christen Pedersen overbord. **Den 28.** Saa en sejler i V N V

December den 1. den sorte matros Ottesen var borte, falden overbord.

Den 4. Passeret Tropicus Capricorni. **Den 10.** døde matros August Solterette.

Anno 1784. Januar den 6. Saa en sejler forude og dagen efter en lille land fugl og nogle sø fugle. **Den 11.** pejlte Taffelbjerget, kunne ej se noget for taage, saa to sejlere, der gik med os. **Den 12.** Satte alle fartøjer ud, lettede anker, saluterede for de liggende skibe 9 canon skud, saluterede for Castellet 9 Canonskud, som af den Hollandske

Commandør blev betakket. Her til ankers liggende 13 engelske orlogs skibe, 16 franske ditto, 6 hollandske, 1 svensk, 1 portugisisk og 1 kejserlig, samt Rigernes Ønske ført af Capitain Køhn og et particulier skib ført af Captain Jansen.

Den 17. Fra Assistent Jørgensen : Post Memori :*Ligesom jeg ved samtale her ærbødigst proponeret for dem Hr Captain Wilken, at nyde passage til København. Hr Køhn mig samme har tilstaaet, med den forandring, at Hr liutnant Giessing med frue er overgaaet til Rigernes Ønske, for at være ifølge med deres elskværdige svagelige fader Hr faktor Ottesen. Direktionen ønsker min nærværelse i København, for at give efterretning om det uheldige skib Nicobar, hvormed jeg som skibsassistent var beskikket.*

Februar den 4. Sendt brev til Faktorerne i Tranquebar: *Jeg har den fornøjelse at berette, at jeg den 12te Januar lykkelig og beholden kom til ankers i Taffel Bajen for Cap det Gode Haab. Vi fandt her liggende, en del franske og engelske orlogs skibe og en del comfardie skibe af adskillige nationer, saavel som Captain Køhn og Captain Jansen paa udrejse fra København. Paa rejsen fra Tranquebar hertil har en del af mit farende mandskab været meget sygelig og bestandig har vi i den tid haft 8 a 10 mand saa syge, at de ingen tjeneste kunne gøre. Udi november faldt 2 matroser overbord og druknede Christen Pedersen og Niels Ottesen og matros August Solterre staar død. Af de syge som hertil var bragt og i land kommet er 3 døde og de 4 matroser som jeg i Bengalen forhyrede, er her igen deserteret, saa jeg mangler paa folk, det forvolder at jeg ikke kan gøre følgeskab med Captain Køhn, men haaber dog i disse dage ar faa nogle folk igen.*

Den 19. Om morgenen gik i værck at indvinde daglig tøj og lette. Dage efter mønstrede mandskabet og befandt 7 matroser at være ombord kommen fra Cap, artiklerne blev oplæst og eden aflagt.

Marts den 4. Fik St Helena at se NNV holdt langs med landet for at se, om der var nogle skibe, saa 2 Portugisiske skibe ligge til ankers.

Den 11. pejlte Ascension og holdt langs landet. Kl 11 lod ankeret falde i Kors Bayen paa 22 fl sand og skielt bund, satte challuppen ud med Captainen og styrmand Tranberg, samt styrmand Kirkerup tillige med nogle af mandskabet, som gik i land for at fange skildpadder. Om aftenen, kom Captainen med challupen igen ombord. **Den 12.** om morgenen sendte challupen i land, kom ombord med 6 skildpadder og

berettende at være endnu 5 fangen, challupen i land efter dem og igen i land efter styrmand Trandberg og mandskabet, herefter i værck med at lette (skilpadderne slagter de og spiser, ind imellem de andre dyr, de har levende med).

April den 29. Passerede den engelske Flaade os, et af disse skibe prejede os og berettede, at de var gaaet fra Cap de Bone den 1. marts. **Den 30.** Lod Captainen skibsraadet kalde: Da stormasten som bekendt er ganske raaden oppe under redskabet paa toppen og som vi har fygtet meget for paa hjemrejsen fra Cap, eller fra den tid vi har samme observeret, saa er mine tanker at vi forsætter med rejsen, igennem kanalen, for om noget, det gud afværge, skulle indløbe, vi da kunne komme ind et sted der, for at faa samme i stand bragt igen. Resolveret samtlige i skibs raadet at stormasten var raaden og desuden er skibet saa læk, naar noget vejrliig paakommes, at det er alt vi kan holde lens ved bestandig at pumpe med en pumpe. Resongen der til er, som vi har observeret, at skibet er overalt svagt, thi det giver sig saa stærkt ,at vandet trænger ind alle vegne end skønt det overalt i Ostindien blev faltaceret og efterset, som også gjort paa rejsen af vores egen tømmermand, naar lejlighed der til har været. Efter de beretninger vi har faaet, skal der være fredelig tider i Europa, saa vi intet des aarsag kan risikere noget ved at gaa der igennem.

Maj den 11. Fik fyrtaanet at se paa Sarling .**Den 12.** Pejlte Start pynt. Kl 3 om eftermiddagen kom en kutter til borde, hvoraf vi bekom en lods ombord Elezar Mouvle. Saa i nord et 3 mastets skib, det var Rigernes Ønske. **Den 13.** Pejlte Portland. **Den 16.** peilte Dover Carsel 1½ mil, saa Rigernes Ønske forud. **Den 17.** Kl 11 formiddag Rigernes Ønske op paa siden af os, blev honoret med 9 kanon skud.

Den 18. Til den Høje Direktion: *Til lods penge for skibet i canalen ud i Nordsøen, forbi bankerne og til lidet forfriskning af færsk proviant for cahytten og mandskabet, har jeg været behøvende et hundrede og tretten rigs sterling, som jeg har brugt frihed med at trassere paa Hr Pelling et Friis in Dover. Jeg vil i korthed berette, at Rigernes Ønske sejlet fra Cap den 9de og vi den 19de februar. Paa vores hjemrejse fra Cap er intet mærkværdigt passeret, uden at vi den 4 marts fik øen St: Helena at se, erfarede der laa paa Reden til ankers 2de Portugisiske fregat skibe, og den 29 april passerede os den engelske flaade som bestod af 6 orlogs skibe og 2 2 fregatter. Vi havde ikke formodet at træffe Captain Køhn med skibet Rigernes Ønske her i Canalen, men den 13de Februar saa*

vi ham første gang. Mit medfarende mandskab har alle gud være lovet fra Cap og hertil været friske og vel.

Den 20. Kl 3 om eftermiddagen gik lodsens fra borde. **Den 21.** Observerede paa loddet ,at strømmen satte nord, laa og drev med strømmen øst, skibet var ikke til at styre. **Den 30.** Saa land af Norge.

Juni den 3. Pejlede Skagens kirke. **Den 4.** Passerede Anholt og Kullens Fyr om aftenen. Skød 2 skud efter lods. Kl 9 kom lods ombord fra Gilleleje. Kl 12 om aftenen passerede Kronborg, skød et skud men bekom ingen lods. **Den 5.** Kl 1 om natten passerede Veen. Kl 4 om morgenen gik til ankers, højste flag, saluterede med 9 Kanon skud, betakket fra vagt skibet, fik lods. Passeret Trekrøner og lod kl 12 ankeret falde ved batteriet.

Underskrevet

Christopher Hartmann

Besættelsen

Af Kit Bisgård

Den morgen, d. 9. april 1940, da himlen blev dækket af tyske flyvemaskiner, blev mine forældre helt ude af den. Især far. Han græmmede sig så meget de følgende dage, at mor til sidst måtte sige til ham, at livet skulle gå videre, og så tog han sig da sammen. Dette lagde jeg dog ikke mærke til, jeg var kun 7 år og forstod ikke meget af det. Jeg var dog straks klar over, at man skulle hade tyskerne. Da vi en aften i havekolonien var en flok unger samlet, faldt talen på krigen og tyskerne. To søstre sagde, at tyskerne var kommet for at beskytte os, men alle vi andre nærmest faldt over dem, for vi vidste bedre. Naturligvis var vores meninger et spejl af vores forældres. Jeg var dybt forarget over, at nogen kunne have en så mærkelig mening om tyskerne.

Da et stilehefte ved skæbnens gunst ikke er blevet smidt væk (jeg gemte frimærker i det), kan jeg bringe enberetning, skrevet ikke længe efter begivenhederne:

Fristil skrevet i foråret 1945

Luftalarm

Det var i Foraaret 1940. Vi boede nede i vores Sommerhus tæt ved Kløvermarken. En Nat kom der nogle stigende og faldende Toner, som man tit har hørt siden.

»Naa,« lød det forskrækket fra min fars Seng. »Vi maa være rolige. Rolighed er Luftværnets første Bud,« sagde min Mor. Hun har siden fortalt, at hun rystede som et Espeløv, da hun sagde det. Saa stod vi op, men vi kunde ikke tænde Lys da der ikke var mørkelagt. Efter megen Søgen kom vi i Tøj og gik uden for Huset.

Folk fra Havekolonien gik rundt og lignede Spøgelse, fordi de havde svøbt Tæpper om sig. Alt var stille. Vi kunde hverken høre eller se Flyvemaskiner, men vi gik alligevel med en Blyant i Munden, for hvis der kom et Brag, kunde vi i Forskrækkelse komme til at bide Tungen af os selv.

Vi besluttede, at vi vilde gaa hjem til vores Lejlighed, som laa ti Minutters Gang derfra. Vi var ogsaa paa Vej, men da blæste det af.

Nogle dage senere skulde Tyskerne slaa deres Telte op lige ved Siden af Lossepladsen dér. Alle Børnene fra Havekolonien skulde hen og se paa det, og min Bror og jeg skulde naturligvis ogsaa med.

Det var meget sjovt at se. Tyskerne havde en Lyskaster og en Mængde Geværer, og imens vi var der, slog de Teltene op.

Jeg blev dog snart ked af at se paa det, og saa gik jeg hjem. Paa Vejen saa jeg en Hund, og da jeg ikke for saa lang Tid siden var blevet bidt af een, foretrak jeg at gaa en Omvej hjem. Da jeg kom hjem, var min Far der ikke. Det undrede mig, hvor han var gaaet hen.

Naa, jeg var 7 Aar, og jeg var allerede begyndt at gaa i 2. Klasse, saa jeg behøvede jo ikke min Far til at passe paa mig.

Da var det, at det forfærdelige skete. Jeg hørte pludselig Sirenen tude. Jeg skyndte mig at faa en Blyant i Munden og gik saa ind i vores Klædeskab med en Spand over Hovedet. Da jeg havde siddet derinde et Stykke Tid, kunde jeg ikke forstaa, hvorfor min Far og min Bror ikke kom hjem. Saa dristede jeg mig ud i Haven. Folk stod og talte sammen, som om der intet var hændt. Jeg tænkte, at de ikke var rigtig kloge. Saa kikkede jeg ned ad Havegangen. Da saa jeg min Far, som var gaaet hen for at hente os, og min Bror komme gaaende. Da de var kommet ind i Haven, spurgte jeg, hvorfor de ikke var kommet hjem, da der blev Luftalarm. »Luftalarm?« spurgte min Far meget forbavset. »Ja,« sagde jeg, »kan du ikke høre Sirenen tude?« »Sirenen,« sagde min Far, »det er da Taagehornet«.

Kirstine Bisgaard Ia

Det fremgår af stilen, at vi boede i kolonihaven, men det fik desværre snart ende, for de følgende luftalarmer var ikke så uskyldige som den første, der formentlig blot har været en prøve. Allerede den næste var sandt at sige ikke spor sjov. Far og mor sad i soveværelset med en fælles balje over hovedet, mens vi børn sad i klædeskabet med hver sin spand over hovedet. En gang imellem spurgte mor os, om vi var vågne, da hun var bange for, at vi ikke skulle få luft nok. Det hylede omkring os med granater, og vi hørte alle skuddene fra tyskerne, som jo havde deres morderiske grej klos op ad kolonihaven, nemlig på Kløvermarken. De

engelske fly skulle netop passere lige over os, når de skulle til Tyskland med deres ladning af bomber.

Vi flyttede altså hjem, men tilbragte dog hver dag i kolonihaven, da alle luftalarmerne forekom om natten. Men ærgerligt var det ikke om morgenen at kunne gå lige ud i den elskede have. De fleste andre kolonihavebeboere blev boende, idet de fik travlt med at lave sig et beskyttelsesrum i jorden, afstivet med brædder og dækket med et godt lag jord, som granaterne ikke kunne trænge igennem. Der lå nemlig masser af granater overalt i haverne efter hver luftalarm.

Vi var oftest faldet godt i søvn, når alarmerne lød. Søvntrukne fandt vi en smule tøj at tage over nattøjet, og så gik turen ned i kælderen, ofte i brag og lysglimt fra tyskernes skyderier. Vi var jo stadig tæt på Kløvermarken med alt tyskernes antiluftsskyts. Tørrekælderen var indrettet til beskyttelsesrum og helt hyggelig med folks gamle gulvtæpper og stole. Så sad vi da der som i et venteværelse på de umage stole, som stod langs væggene. Af og til halvsov vi, men ofte havde vi børn det rigtig sjovt. Det var især herligt, hvis vi kunne få Jørgen Møgeltoft fra nummer 47 til at fortælle. Hvordan vi kom ind på det, kan jeg ikke huske, men det var en stor succes. Han rystede på stående fod en føljeton frem om Hannibal Olsen, der var kannibal. Det var særlig strengt, når luftalarmerne var afblæst, man igen var faldet i søvn i sin gode seng, og alarmerne så lød igen. Sommetider kunne det ske tre gange på en nat. Man var ikke meget værd i skolen den følgende dag. Heldigvis kom der på et eller andet tidspunkt en bestemmelse om, at børn måtte møde i skolen så mange minutter eller timer senere, som luftalarmerne havde varet. Da tyskerne senere i krigen ikke havde så meget skyts tilbage, så alarmerne ikke virkede slet så farlige, fik vi af og til lov til at blive i vores senge under hele seancen.

De første år var luftalarmerne altid om natten. Det var jo kun da, at englænderne fløj til Tyskland med deres bomber. De sidste år havde vi dog af og til også alarm om dagen. Da det skete første gang, for vi alle tre hen til vinduet for at se, om der skete noget. Vi fik nu hurtigt trukket snuden til os og kom af sted i kælderen med en vis fart. Vi så nemlig de engelske bombemaskiner smide deres bombelast over København endda ret tæt på os. Det var sukkerraffinaderiet på Christianshavn, de ramte. Men det var Burmeister og Wain, de var ude efter. Her arbejdedes der selvfølgelig med at lave fartøjer til tyskernes krigsførelse. (Det hed

sig måske ikke, men meget af det, som uvidende danskere producerede, gik lige lukket til Tyskland. Således en stor del af fødevarerproduktionen. Det var naturligvis den danske befolkning, der betalte det hele over skatterne).

I skolen var det en behagelig afbrydelse af en time at skulle i kælderen. De bunkere, der blev bygget mange steder i byen, har jeg aldrig været i.

Det var påbudt at gå med hvidt armbind eller lignende, når man færdedes ude om aftenen, da alt var mørkelagt. Vi morede os meget over en tegning i Blæksprutten, hvor man så et ægtepar på toppen af Rundetårn, og den ene sagde til den anden: »Det her har aldrig været Væredamsvej«. For øvrigt forsvandt påbudet om armbind på et eller andet tidspunkt.

Lidt efter lidt blev der mangel på næsten alt, og mange varer kunne kun fås ved aflevering af rationeringskort. Far fik en god tjans med at dele rationeringskort ud. Det foregik vist en søndag hver tredje måned i gymnastiksalen på en nærliggende skole. Det tog hele dagen, og en gang var det så koldt, at uddelerne sad med sivsko på.

Mor havde været helt god til at hamstre, før rationeringen for alvor satte ind. Således gemte hun ren kaffe i 8 sodavandsflasker med patentprop. Der gik vist ikke så lang tid, før der overhovedet ikke kunne fås kaffe, så de kaffeelskende danskere måtte lide med noget sprøjt, vist lavet af korn. Mor fik sine 8 flasker til at strække gennem hele krigen, idet der kun blev brugt af dem ved meget store lejligheder. Det hændte, at en af flaskerne blev åbnet, når der var gæster, og så gik den fra gæst til gæst, der snusede velbehageligt til den liflige duft, hvorefter flasken blev sat på plads. Måske havde mor blandet lidt af kaffen i surrogatet ved disse lejligheder. Mine forældre led ingen nød, hvad angår tobak, som jo også hurtigt slap op, idet de ikke røg.

Jeg led meget af kæbe- eller pandehulebetændelse og måtte bruge megen tid på at gå til specialist for at blive suget, dvs. få suget snottet ud. Det foregik i Jernbanegade hos fru von Magnus. Jeg måtte tit vente et godt stykke tid, før det var min tur. Omkring julen 1942 stod der en omskrivning af julesangen »Sikken voldsom trængsel og alarm« i et af ugebladene, der lå fremme i venteværelset.

Jeg greb med begær dette blad hver gang, jeg kom, for at lære denne morsomme sang udenad. Nu kan jeg desværre kun huske de to første

vers, og der har måske sneget sig lidt forkert ind i de 2 første linier i de forløbne år.

Efter min hukommelse lød de således:

*Der er ingen trængsel og alarm
Det er koldt og man må gå sig varm.
Mørkelægning kl. 4 alt
ellers råber en betjent gevalt.
Der er næsten ingen træer og frugt,
i butikken må man bukke smukt,
varer mangler der naturligvis
de, der er, de er til dobbelt pris.*

*Man i år får et usynligt træ,
trist for børnene, de stakkels kræ.
Heldigvis har de jo fantasi
og de gaver får med cellulid i.
Der er også en til bedstefar,
han skal ha' en ægte fynsk cigar
men i ho'det bli'r han jo lidt lang,
der var no't, der hed tobak engang.*

Da man ikke mere kunne få elastikker, måtte man sy en knap og et knaphul i hver side af sine underbukser. Det blev næsten katastrofalt for mig, da far og jeg kort efter krigens afslutning gik ind til centrum for at se de kongelige, der kørte i åben karet til Christiansborg, da Rigsdagen igen skulle åbnes. Da vi kom til det, der nu hedder Christmas Møllers Plads, sprang knappen i den ene side af underbukserne af knaphullet, og jeg følte, hvordan mine bukser gled længere og længere ned. Det var selvfølgelig umuligt på åben gade at løfte op i kjolen og få knappen på plads, og der var intet at gøre, før vi kom forbi Christianshavns Vold og til beboede egne, så jeg kunne komme ind i en opgang og få orden på mit tøj. Hvordan jeg nåede så langt uden at tabe bukserne, forstår jeg ikke. Desværre fik vi ikke meget ud af at se på optoget, da det meste af hovedstadens befolkning havde stillet sig op. Jeg fik set kronprinsesse Ingrid's hat.

Men ellers var det ikke mindst udvalget af madvarer, der indskrænkedes. Vi danskere kom dog aldrig til at sulte, som man gjorde i mange andre lande, og mor var en knag til at få noget ud af det, man kunne få. Margarine slap op, og smør var stærkt rationeret. Min tante Gudrun lavede smør ved at ryste fløde i en mælkeflaske. Hun kunne jo bare gå ud og tage mælk fra køerne. Af fedtstof var der til sidst vist næsten kun klaret (oksefedt) tilbage, og far blev engang bedt om at købe noget af det hos slagteren på hjemvejen fra kontoret. Han fortalte ved hjemkomsten, at han halvvejs havde glemmt, hvad det hed, så han havde bedt om et pund klarinet.

Piskefløde forsvandt også, men i lang tid klarede man sig ved at købe såkaldte gulddråber, som, når de blev hældt i kaffefløde, kunne bevirke, at den kunne piskes til flødeskum. Til sidst kunne det heller ikke lade sig gøre, og en tid kunne man få noget, som blev pisket i ismejeriet og skulle hjemføres i ens egen skål, da emballage også mere eller mindre forsvandt. Vi måtte således købe vores mælk i en mælkespand med låg. Den havde mor gemt fra sin ungdom. På et vist tidspunkt kunne man slet ikke få noget, der havde med flødeskum at gøre, og så kom mor stiftpisket æggehvite (uden sukker) på vores lagkager. Det illuderede godt, men hvilken skuffelse, når man smagte på det. Uha!

Krydderier slap også op, og en jul bagte mor som sædvanlig en meget stor portion brune kager, men nu efter de forhåndenværende søms princip. De smagte ganske simpelthen så rædselsfuldt, at hverken mor eller vi børn spiste mere end den første. Men far kunne ikke nænne, at denne store portion bare skulle smides væk, så han døjede med et par stykker af dem til sin aften«kaffe» i lange tider. Hvordan mor bar sig ad med derefter at fremtrylle en lille portion, der i høj grad mindede om tidligere tiders velsmagende brunkager, ved jeg ikke.

Da hvedemelet forsvandt, bagte mor nogle dejlige rugkringler til søndag morgen. Da vi efter krigen igen kunne få hvedemel, gik mor straks over til sine dejlige søndagsmorgenboller, og jeg har ikke siden smagt de ellers så gode rugkringler.

Sæbe havde vist før krigen været en såkaldt 80% sæbe. Procenten angav fedtindholdet, tror jeg. Den gik efterhånden ned, og til sidst måtte vi nøjes med 20% sæbe, og den var nærmest ubrugelig. Varmt vand i hanerne havde vi ikke fra første færd, så det var ikke let at blive vasket ren. Måske var det allersværest at få håret rent.

Gas og el var selvsagt også rationeret, og det blev værre og værre, efterhånden som krigen skred frem. Til sidst brugte vi 5 og 10 watt-pærer for at få elektriciteten til at slå til. Om aftenen måtte vi alle sidde omkring spisebordet med en 10watt pære til deling, også efter middagsmaden, når der skulle læses lektier eller stoppes strømper eller andet, der egentlig krævede langt bedre belysning.

Når solen skinnede, fik vi vores varme vand fra mørke flasker som stod i de solbekinnede vinduer. Det brugte vi flere år efter krigen, da alt jo stadig var rationeret. På fotoet af tante Ellen, onkel Møller og Steen fra 1945 i kolonihaven, kan man se en flaske i vinduet.

Også fotoartikler blev der mangel på, så den film på 8 fotoer, der sad i boxfotoapparatet, måtte slå til i flere år. Vi har altså bogstavelig talt ikke fotoer fra denne tid.

Mor havde ved krigens begyndelse købt et stort Europakort til at hænge på væggen, og på det flyttede mine forældre rundt med knappenåle, som blev stukket i kortet, hvor fronterne var. Heldigvis forstod jeg ikke noget af det i begyndelsen, for da gik det jo ikke så godt for de allierede, men da lykken begyndte at vende, blev også jeg interesseret. Vi hørte nemlig hver aften dansk radio fra BBC. Det var som regel vanskeligt at høre, da tyskerne satte støjsendere på, så vi danskere ikke skulle vide, hvordan de virkelige forhold var. I vore aviser stod jo kun, hvad tyskerne lod gå igennem, så dem kunne man slet ikke stole på. Efterhånden måtte de dog indrømme nederlag, men de havde altid trukket sig sejrrikt tilbage. Disse sejrrikt tilbagetog grinede vi meget af. Vi måtte sidde med ørerne helt inde i radioen, da det selvsagt var forbudt at høre engelsk radio, så det måtte ikke lyde for højt. Vi hørte også de norske udsendelser fra BBC, og de havde altid nogle meget morsomme særmeldinger. Jeg kan huske ganske få: Ræven har kulørte træben. - Foxtrot i mastetoppen. - Adolf synger på refrænet. - 26 nybarberte stikkelsbær.

De danske særmeldinger var dødkedelige, det var bare hilsener til en hel masse navne. Særmeldingerne brugtes som signal til frihedskæmperne f.eks. om, hvor og hvornår våben kastedes ned over Danmark i faldskærm.

Da Stauning var død i 1942, og vi fik Erik Scavenius som statsminister, fik jeg at vide, at ham skulle jeg hade, idet han var alt for tyskvenlig, ja en forræder.

Der blev større og større oprørsstemning blandt befolkningen, og mange sluttede sig til modstandsbevægelsen. En dag hjemsøgte tyskerne eller deres danske håndlangere fars kontor og far måtte som sine kolleger gå ned ad trappen med en revolver i ryggen og armene over hovedet. Da alle var samlet i gården, begyndte de »fremmede« en større eftersøgning, men uden resultat. Den, de søgte, havde gemt sig fuldstændig sammenkrøbet i et lille køkkenskab, og det reddede måske hans liv. Han gik selvfølgelig under jorden derefter.

Far havde en kollega, Keutmann, der var tyskvenlig, og en anden kollega drillede ham ofte med at »komme til« at tiltale ham hr. Kauffmann. Keutmann vidste udmærket, at sammenligningen med vores ambassadør i USA under krigen, Henrik Kauffmann, var drilleri. Kauffmann lod sig ikke kue af besættelsesregeringen herhjemme, men kørte sit eget løb til stor tilfredshed for alle ordentlige danskere, der ikke sympatiserede med den danske regering.

Far kom nu af og til hjem med illegale, duplikerede skrifter. Om det var i den anledning, at fastrene himlede op om, at han måtte tænke på, at han havde kone og mindreårige børn, husker jeg ikke, måske er han blevet bedt om at gøre noget farligere. Jeg syntes, de tog alt for meget på vej, vi vidste jo, at mange vovede livet, for at Danmark igen kunne blive frit. For øvrigt, troede jeg, når jeg hørte om nogen, der havde foretaget sig noget illegalt, at det var noget der var i den grad galt, at der måtte sættes en slags trumf på, nemlig ordet ilde, altså ildegalt. - Far kom ikke i modstandsbevægelsen.

Det blev mere og mere farligt at sejle over Storebælt, da der lå miner overalt, og far og mor var da også betænkelige ved det i 1944, men bedstemor havde det nok ikke så godt, så mor vidste ikke, hvor langt hun havde igen. På færgen skulle vi børn holde os nogenlunde tæt på vores forældre, så vi kunne være sammen, hvis katastrofen skulle indtræffe. Vi sad på dækket. Om det var fordi mor troede, at det var sikrere, ved jeg ikke. Vi slap altså godt fra turen, men da bedstemor døde i begyndelsen af november, var det så farligt at tage over Storebælt, at mor ikke kom til sin mors begravelse.

En dag så jeg ikke mere til min bedste veninde på den tid, Annie Stiebelmann, hun og hendes familie måtte gå under jorden fra det ene øjeblik til det andet, og nogen havde set en af pigerne stå og rede sit hår i nærheden af et vindue i Trægården, som var karréen over for os. Nogle

behjertede bekendte må altså have skjult dem i den korte tid, der nok gik, før de kom til Sverige. Jeg har aldrig siden set Annie.

Da krigen sang på sidste vers, blev skolegangen for de fleste af Danmarks børn og unge overordentlig uregelmæssig. På Christianshavns Gymnasium var vi blandt de meget uheldige, der måtte holde ud til den bitre ende, mens mange andre børn slap næsten fri eller måske helt fri. I de sidste måneder måtte skolen dog yde husly til, jeg tror, Rysensteens Gymnasium, så den ene uge gik vi fra kl. 8 til kl. 13, og den anden fra 13 til 18. Timerne blev så bare forkortet noget. Skolerne blev nemlig brugt til at huse i hundredtusindvis af flygtninge, der var vandret på deres ben fra frygtelige tilstande i den del af Tyskland, det var blevet besat af russerne.

Der cirkulerede efterhånden også vittigheder om tyskerne, således tegningen på næste side.

Den blev tegnet af, ved at man lagde et stykke papir over tegningen. Man skulle lige akkurat kunne skimte den underliggende tegning, så kopien ikke blev forvansket. På den måde blev tegningen spredt fra person til person. Hvor vi i min familie fik tegningen fra, kan jeg ikke huske. Man viste så tegningen til venner og bekendte, først med den store kasket vendende opad. Så sagde man: »Sådan så den tyske soldat ud, da han kom til Danmark«. Derefter vendte man tegningen om og sagde: »Sådan så han ud, da han rejste herfra«. Vi børn tegnede mange kopier til uddeling blandt vore kammerater. Alle vidste jo, at tyskerne mæskede sig i den gode danske mad, og at deres fråds blev betalt af de danske skatteborgere.

En anden tegning kom min faster Nik med. Hvor hun havde den fra, ved jeg ikke.

Historien er, at en tysk soldat eller snarest en hipomand (i hvert fald en person, der forstod dansk) så teksten på den ene halvdel af en bagdør på en varevogn. Døren stod åben, fordi der blev taget varer ud. Hipomanden kunne ikke se den anden halvdel af døren. Hipomanden blev ude af sig selv og for hen til manden, der førte varevognen, da han læste teksten:

NED
MED
ADOLF
ENGLAND
LEVE

Den forbavsende varevognsfører smækkede de to døre i, så man kunne læse hele teksten.

NED	SALTEDE
MED	ISTERPØLSER
ADOLF	JENSEN
ENGLAND	SVEJ 35
LEVE	RES OMGAAENDE

Teksten var skrevet på et stykke papir, hvis to ender var foldet ind mod midten, hvor de nåede sammen, og på den venstre fløj stod den kriminelle tekst, mens resten stod på den højre, så vittigheden var let at demonstrere.

Far kunne også en slags vittighed om Hitler og Mussolini, der skulle dele de erobrede lande lige over. Den er jo nok lavet, mens det stadig gik godt for Hitler. Den demonstreredes med tændstikker.

Demonstrationen foregik som følger:

Hitler sagde til Mussolini: »Nu får du et land men så skal jeg også have et«, og så lagde Hitler en tændstik til hver af dem. Dernæst:

Hitler: »Nu får du igen et land, så har du 2, men så skal jeg også have 2«, hvorefter Hitler tog 2 tændstikker, så han havde 3 og Mussolini kun 2. Dernæst:

Hitler: »Nu får du igen et land, så har du 3, men så skal jeg også have 3«. Det stod altså nu 3 til Mussolini, men 6 til Hitler. Der var nu kun et land tilbage. Hitler: »Nu får du igen et land, så har du 4, men så skal jeg også have 4«, hvorefter Hitler tog Mussolinis 4 lande.

Det gjorde stor lykke, når far demonstrerede denne satire.

Årsberetning 2009-2010

Tirsdag den 14. april hørte vi et foredrag af Peter Korsgaard fra Kort- og Matrikelstyrelsen. Efter et større besvær med at få internettet til at virke kunne vores foredragsholder endelig på en ganske festlig måde vise os på internettet, hvordan man der kunne søge og efterhånden finde mere og mere. Vi så, hvordan han kunne forstørre de gamle kort, så man kunne se hver gård helt tydeligt. Det kunne godt være lidt svært at forstå. Derefter gik han over til at vise en masse plancher på overhead, og det var langt lettere at forstå. Vi var først færdige med seancen, der var velbesøgt (vi var over 20), kl. 22.

Tirsdag den 5. maj havde vi en fredelig generalforsamling med Jens V. Olsen som dirigent. Årsskriftet blev delt ud, og forfatterne fortalte lidt om omstændighederne ved deres artikler. Niels-Bjarne Kristensen forlod desværre bestyrelsen efter mange års fortjenstfuldt arbejde, og vores suppleant, Martin Bang Dahl, blev fuldgældigt medlem af den. Vi bød velkommen til Kirsten Printzlau som suppleant. Vi har jo efter forslag fra medlemmerne også suppleanten med i vores arbejde.

Tirsdag den 8. september

Vi havde planlagt et besøg til Ballerup Museum, men det blev aflyst, da kun to medlemmer havde meldt sig. Det skyldes måske, at vi ikke havde været særlig smarte, idet vi havde sat sidste dag for tilmeldelse før sommerferien, hvad de fleste nok ikke havde bemærket.

Tirsdag den 6. oktober

Erik Nørr fra Lejre talte om skolearkivalier. Han skulle blot have en overhead, og mange af de eksempler, han havde fundet for at vise os, hvad man kunne finde, var meget morsomme, så vi lo meget. Hvis man er heldig, kan man finde uhyre meget, således var der utallige karakterlister for børn overalt i landet. De gik mindst hundrede år tilbage. Også masser af muligheder for at finde lærere, og hvor godt de klarede undervisningen. Det meste findes på landsarkiverne, men en del ligger stadig i de forskellige kommuner, og meget er naturligvis gået til. En god aften med stor tilslutning.

Tirsdag den 10. november

Peter Henningsen, arkivar og dr.phil., skulle ikke bruge nogen hjælpemidler, så vi skulle ikke rigge noget til. Han havde ordet i sin magt hele tiden og var livlig og morsom, skønt det bestemt ikke var særlig muntert, hvad han fortalte om de grufulde tilstande, den overfyldte by måtte gennemleve midt i 1700-tallet. Det må have været et helvede at bo der. Han var overordentlig godt inde i sit stof, naturligvis. I pausen besvarede han en masse spørgsmål, så han næsten ikke kunne få drukket sin kaffe. Det var en dejlig oplevelse at høre på ham.

Tirsdag den 1. december

Karna havde lagt sig syg, så jeg måtte klare æbleskiver og gløgg alene, troede jeg. Men jeg ringede heldigvis til Aino, som var hjemme og gerne ville hjælpe, og det var godt at have Aino til hjælp. Vi blev kostet op til et køkken på næste etage, da Visens Venner fuldstændig havde okkuperet køkkenet på vores etage. Aino tog straks sagen i sin hånd, så jeg blot blev hjælper. Det var hende, der fandt ud af, hvordan de elektriske apparater fungerede, og det var hende, der bar den ret fulde gryde med gløgg ned ad trapperne. Vi skulle have været 14, men vi blev kun 11. Der var intet på programmet, kun snak folk imellem, og den gik meget livligt hele aftenen. Den slags aftener er gode at have af og til. Efter afslutningen tog Aino og Kirsten den store tørn. Vi brød op ca. kl. 21.

Tirsdag den 12. januar

Skønt vejret var elendigt, vrimlede det ind med medlemmer allerede kl. 19, og de var straks i fuld gang med at snakke sammen. Martin havde foreslået, at vi til denne aften satte hvert bord for sig, så folk sad i grupper, da de jo som altid ved januarmødet skulle snakke sammen en del af tiden. Der var i alt 26 til stede, nogle stykker var nye ansigter, der gerne ville se, hvad der foregik. Et ægtepar meldte sig straks ind. Kirsten Rønlov og hendes mand, André, har lavet en meget fyldig slægtsbog i anledning af deres diamantbryllup. Den ville hun gerne fortælle om, og hun fik straks ordet. Jeg opfordrede derefter andre til at fortælle spændende ting om deres slægtsforskning. Vi hørte en lille smule, men derefter gik snakken så umådelig godt i alle grupperne, at det blev ved det. Det var simpelthen en uhyre dejlig aften, hvor snakken gik meget

livligt ved alle borde. Mange havde lavet imponerende slægtsbøger. Jeg gik lidt rundt og så flere af dem og hørte om deres tilblivelse. Nogle var fyldt med fotoer fra fortiden og til nutiden.

Det har måske været en af de mest vellykkede aftener, vi har haft.

Tirsdag den 9. februar

Vores eget medlem, Flemming Damgaard Larsen, fortalte om sin egen slægtsforskning og især om sine aner i Hornsherred og ellers tæt på Roskilde. Dem havde han vældig mange af, og en del kunne han fortælle meget om. En af dem havde to koner. Han var kun gift med den ene, naturligvis, men han levede med dem begge to, og de fik skiftevis et barn med ham i adskillige år. Det var en hyggelig aften, hvor vi var 19. Kildegården havde ikke registreret, at vi skulle komme, men heldigvis var der et ledigt lokale. Man kan aldrig stole på Kildegården, for selvfølgelig har vi orden i sagerne. De havde heller ikke registreret de næste bestillinger!!

Tirsdag den 9. marts

Vores foredragsholder var arkivar i de statslige arkiver i København, Inge Bundsgaard. Hun skulle fortælle om disse arkivers søgemaskine DAISY. Hun ville vise online hvordan man søgte, og til den ende havde hun medbragt alt det grej, der skulle til, altså computer og andre maskiner. Desværre virkede det ikke pga. en glemt kode, så til sidst måtte pedellen komme med Kildegårdens tilsvarende grej, og efter ca. 20 minutter kom vi i gang. Imens pedellen baksede, fortalte hun om den nye, digitale registrering af alle arkivalier. Et mægtigt arbejde, der krævede en masse personale. Vi så derefter, hvordan man kunne søge efter utallige arkivalier, som man så kunne rekvirere. Man skulle kunne få dem i hænderne inden for en omkreds af 50 km. Således måtte roskildenserne tage til København eller måske til Holbæk, hvortil de godt kunne sendes, da Holbæk ligger over 50 km fra København. En lærerig aften.

Vi er nu 88 medlemmer.

En stor tak til Jens V. Olsen for at bestyre hjemmesiden og til Martin Bang Dahl, som suverænt tager sig af arbejdet med Årsskriftet.

Bestyrelsen for Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Kit Bisgård, formand, Åstoften 14, Svogerslev, 4000 Roskilde,
tlf. 4638 3514.

E-mail: Bisgaard@RoskildeSlaegt.dk

Flemming Molin, kasserer, Dronning Ingeborgs Vej 1,
4000 Roskilde, tlf. 4635 3118.

E-mail: Molin@RoskildeSlaegt.dk

Karna Hansen, sekretær, Æblehaven 106 st.th., 4000 Roskilde,
tlf. 4636 1056.

E-mail: Karna@RoskildeSlaegt.dk

Ole Sylvester-Nielsen, Skovlyst 75 A, Himmelev, 4000 Roskilde
tlf. 4675 3076.

E-mail: Ole.Sylvester@RoskildeSlaegt.dk

Martin Bang Dahl, Stenkrogen 13, 1. tv., 4000 Roskilde
tlf. 4636 1488

E-mail: Martin@RoskildeSlaegt.dk

Foreningens hjemmeside på Internettet:

<http://RoskildeSlaegt.dk>